

Uloga ilustracija u slikovnicama

Kozjak, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Graphic Arts / Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:216:759882>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-19**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Graphic Arts Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET

IVANA KOZJAK

ULOGA ILUSTRACIJA U SLIKOVNICAMA

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

IVANA KOZJAK

ULOGA ILUSTRACIJA U SLIKOVNICAMA

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

doc. dr. sc. Daria Mustić

Student:

Ivana Kozjak

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

GRAFIČKI FAKULTET

Getaldićeva 2

Zagreb, 15. 9. 2023.

Temeljem podnjetog zahtjeva za prijavu teme diplomskog rada izdaje se

R J E Š E N J E

kojim se studentu/ici Ivani Kozjak, JMBAG 0117226586, sukladno čl. 5. st. 5. Pravilnika o izradi i obrani diplomskog rada od 13.02.2012. godine, odobrava izrada diplomskog rada, pod naslovom: Uloga ilustracija u slikovnicama, pod mentorstvom doc. dr. sc. Darie Mustić.

Sukladno čl. 9. st. 1. Pravilnika o izradi i obrani diplomskog rada od 13.02.2012. godine, Povjerenstvo za nastavu, završne i diplomske ispite predložilo je ispitno Povjerenstvo kako slijedi:

1. doc. dr. sc. Dragčević Krešimir, predsjednik/ica
2. doc. dr. sc. Mustić Daria, mentor/ica
3. doc. dr. sc. Kovačević Dorotea, član/ica

Dekań

Prof. dr. sc. Klaudio Pap

SAŽETAK

Slikovnica je ilustrirana knjiga namijenjena djeci različite dobi, stvorena s ciljem poticanja djetetova razvoja ili za njihovu zabavu. Slikovnica je kombinacija ilustracije i teksta, a uloga ilustracije je da nam razjasni tekst, iako priča u slikovnici može biti ispričana i samo ilustracijama. Slikovnice dijelimo s obzirom na oblik, strukturu izlaganja, sadržaj, sudjelovanje recipijenata, te likovnu tehniku. Kroz rad će biti objašnjen pojam ilustracije, njena povijest, tehnike i stilovi. Istražit će se koliko je važan odabir tehnike i stila ilustracije koja će se primijeniti u slikovnici, ovisno o dobnoj skupini za koju je namijenjena. Istražit će se kolika je stvarno uloga ilustracije u slikovnici. Osim ilustracija, istražiti će se i ostali elementi dizajna koji utječu na estetiku slikovnice, poput odabira veličine i vrste fonta, oblikovanja teksta, odabira boja i tonova, kompozicije ilustracija, atraktivnost korica te samog formata slikovnice. Ideja rada je istražiti reakciju publike, odnosno kroz anketu istražiti reakcije različitih dobnih skupina na određene stilove ilustracija i ostale elemente dizajna. Dobiveni rezultati bit će potkrijepljeni vlastitim dizajnom. Bit će prikazana kratka vlastita slikovnica namijenjena određenoj dobnoj skupini, prilagođena potrebama tržišta prema rezultatima ankete. Također će biti prikazan i objašnjen proces izrade, korištene likovne tehnike te elementi koji se nalaze u slikovnici.

Ključne riječi: ilustracija u slikovnicama, slikovnica, ilustracija

ABSTRACT

The paper will explain the concept of illustration, its history, techniques and styles. It will be explored how important the choice of technique and style of illustration to be used in a picture book is, depending on the age group for which it is intended. A picture book is an illustrated book intended for children of different ages, created with the aim of stimulating the child's development or for their entertainment. The picture book is a combination of illustration and text, and the role of the illustration is to clarify the text for us, although the story in the picture book can also be told only with illustrations.

The role of illustration in a picture book will be investigated. In addition to the illustrations, other design elements that affect the aesthetics of the picture book will be explored, such as choosing the size and type of font, formatting the text, choosing colors and tones, the composition of the illustrations, the attractiveness of the cover, and the format of the picture book itself. The idea of the work is to investigate the reaction of the audience, that is, through a survey, to investigate the reactions of different age groups to certain styles of illustrations and other design elements. The obtained results will be supported by our own design. A short own picture book intended for a certain age group, adapted to the needs of the market according to the results of the survey, will be shown. The process of making it, the art techniques used and the elements found in the picture book will also be shown and explained.

Keywords: illustration in picture books, picture book, illustration

1. UVOD.....	1
2. SLIKOVNICA	2
2.1. Što je slikovnica?	2
2.2. Funkcije slikovnice.....	3
2.3. Vrste slikovnica	4
3. ILUSTRACIJA	5
3.1. Definicija I povijest ilustracija.....	5
3.2. Vrste ilustracija.....	5
3.2.1. Doslovne ilustracije	6
3.2.2. Konceptualne ilustracije.....	8
3.2.3. Tradicionalne ilustracije	11
3.2.4. Moderne ilustracije	11
3.3. Stilovi ilustracija	12
4. KVALITETNA SLIKOVNICA	12
4.1. Kriteriji vrednovanja slikovnica	12
5. ESTETIKA SLIKOVNICE.....	13
5.1. Boja u ilustracijama	14
5.2. Tipografija u slikovnicama.....	14
5.3. Format slikovnice	15
5.4. Dizajn korica	15
6. DJEČJA PERSPEKTIVA O ILUSTRACIJAMA U SLIKOVNICAMA.....	16
6.1. Najposuđivanije slikovnice u Hrvatskoj.....	16
7. ISTRAŽIVAČKI DIO.....	20
7.1. Opis problema, svrha i ciljevi	20
7.2. Rezultati istraživanja	28
8. EKSPERIMENTALNI DIO.....	52
8.1. Odabir stila ilustriranja.....	53
8.2. Skice	53
8.3. Finalna slikovnica	54
ZAKLJUČAK	57
LITERATURA.....	58

1. UVOD

Slikovnicu možemo definirati kao prvo likovno-literaturno djelo s kojim se svatko od nas susreće još u svojoj najranijoj dobi. Slikovnica je knjiga namijenjena djetetu kroz koju dijete uči o svijetu, koja ga odgaja i pomaže mu savladati poteškoće s kojima se susreće. Ona može biti poučna ili umjetnička, s više teksta ili s vrlo malo riječi, šarolikog izbora tema i različitog likovnog izražavanja. Slikovnice na djecu imaju snažan utjecaj, bilo da se radi o djeci manjeg uzrasta kojima je potrebna pomoć pri čitanju ili o malo većoj djeci koja već mogu razumjeti sam sadržaj i poantu priče. Slikovnice uvode djecu u poseban svijet mašte, a pritom donose niz dobrobiti za njihov razvoj. Bez obzira na to što u današnjem svijetu djeca imaju bezbroj igračaka i elektroničkih naprava na dohvata ruke, slikovnica i knjiga su nešto nezamjenjivo, jer ih uvode u fiktivan svijet mašte izazivajući u njima niz osjećaja, a ujedno potiču razvijanje sposobnosti zaključivanja. Djeca se mogu izgubiti u priči, poistovjetiti s glavnim junacima, pronaći sebe i doživjeti najljepše emocije. Uz slikovnice se djeci stvaraju lijepe uspomene iz djetinjstva i dobre navike koje ih prate kroz život. Mislim da se svi sjećamo barem jedne slikovnice iz djetinjstva, čije likove i danas pamtimo; čiju poantu možemo i danas primijeniti na različite životne situacije. Možda kao djeca doživimo samo bajkovitost priče i zanimljive ilustracije, ali sigurno razvijamo vrijednosti koje su dugoročno važne za kvalitetu života. Stoga se nadam da ću kroz ovaj rad uspjeti prenijeti emociju, ali i dublji smisao na čitatelje, odnosno djecu i njihove roditelje.

U teorijskom dijelu ovog rada pobliže će se objasniti pojam slikovnice, kao i njen razvojni put te definirati različiti pojmovi s kojima se susrećem kroz provedeno istraživanje literature. Vodeći se rezultatima odrađene ankete te interesima ciljanog uzrasta, prikazala sam vlastito viđenje na temu slikovnice.

2. SLIKOVNICA

2.1. Što je slikovnica?

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće. Iako se dijete s pisanim riječima može susresti na brojnim mjestima, poput natpisa na reklamama, natpisima na ambalaži ili drugdje, slikovnica je zasigurno najbogatiji izvor pisanih riječi s kojim se dijete može susresti u ranom djetinjstvu.

Prema riječima Crnković i Težak, slikovnice su u načelu kratke, a tematski mogu biti vrlo raznolike. Mogu biti umjetničke ili poučne. Poučne slikovnice pomažu djeci upoznati se sa svojom okolinom, životinjskim i biljnim svijetom, različitim ljudskim djelatnostima, te svime što ih okružuje. Mogu ih uvesti u pojedine predmete s kojima će se susresti kasnije u školi, poput matematike, kemije, vjeronauka i slično. No ona, iako je djeci potrebna i korisna, u izražajnom pogledu podliježe mnogim zahtjevima s obzirom na tekst i sliku. Umjetnička slikovnica nema informativnu svrhu, te ne podliježe pravilima. Ona teži doživljaju svijeta, te uspostavljanju unutarnjeg odnosa između čitatelja i svijeta. No, iako ne podliježe pravilima, umjetničkih slikovnica je vrlo malo, a još manje onih vrijednih. Slikovnice na raspolaganju imaju dva sredstva izražavanja, a to su slika i tekst. Autori slikovnica, kako bi se osigurali da je bar jedna od dvije stavki slikovnice uspješna, za podlogu uzimaju već postojeće književne tekstove utvrđene vrijednosti, te tako slikovnica postaje zapravo ilustrirana pjesma ili priča, gdje ilustracije nisu uopće pridonijele ili su čak naškodile tekstu koji je već sam bio umjetnički i jasan. [1]

Barbara Bader, prema Smiljani Narančić Kovač, u svojoj studiji o slikovnici definirala je slikovnicu na sljedeći način: "Slikovnica je i tekst, ilustracije i cjelokupni dizajn, ona je proizvodni i komercijalni predmet, socijalni, kulturni i povijesni dokument, i, naposljetku djetetovo iskustvo. Kao umjetnički oblik ona podrazumijeva međuovisnost slika i riječi, na istovremenoj pozornici dvostranice, kao i dramu okretanja stranica". [2]

Dvodimenzionalnost (likovnost, verbalnost) odnosno trodimenzionalnost (taktilnost) slikovnice, prema Hamersak i Zima, uvjetuje složenost teorija o njoj. Specifična vizualna dimenzija slikovnice kojom prerasta kategoriju literarnosti, te njezina taktilna svojstva, u novije vrijeme otvaraju rasprave o slikovnici kao umjetničkom obliku koji ne ovisi o polju dječje književnosti. [2]

Branka Hlevnjak je slikovnicu definirala kao zbir malenih slika koje zovemo minijaturama, odnosno ilustracijama. Ilustracija slikovnici daje karakter, te ju određuje. Temeljna odlika slikovnice je slika, te slikovnicu vrednujemo prvenstveno kroz slike. Bitna stavka kod izrade slikovnice, bez obzira na to je li slikovnica namijenjena djeci ili odraslima, ili koja likovna tehnika se koristi, jest da slikovnica mora započeti izradom priče ili stiha. Ilustrator je kreator-interpretator koji priču ili stih sluša, te je prikazuje na svoj način kroz likovno izražavanje. No dobar ilustrator ne smije zatvoriti granice interpretacije, njegovo tumačenje teksta je otvoreno likovno djelo koje samo pojačava doživljaj teksta. Ilustrator mami čitatelja da čita između redaka, te da ga ilustracije asociraju na njegove drugačije slike. Vrednovanje slikovnice je prvenstveno i vrednovanje ilustracije. [3]

2.2. Funkcije slikovnice

Slikovnica ima nekoliko bitnih funkcija za djecu, a Peter Čačko ih dijeli na one najosnovnije; **informacijsko-odgojnu funkciju, spoznajnu, iskustvenu, estetsku te zabavnu funkciju.** [4]

Informacijsko odgojna funkcija - U slikovnici dijete dobiva odgovor na svoja pitanja, a može dobiti i odgovor na svoje probleme, čak i one koje dijete nije primijetilo ali se s njima susrelo. Kroz slikovnice djeca postepeno nauče da je knjiga neiscrpan izvor znanja. Pomoću slikovnice djeci se na lakši način objašnjava kako razumjeti veze, promjene, odnose među stvarima i pojavama, te ih uči kako razmišljati, analizirati i uspoređivati.

Spoznajna funkcija - Dijete svakodnevno otkriva nešto novo i spoznaje svijet oko sebe, a svoja nova znanja i iskustva pomoću slikovnice provjerava i dobiva sigurnost da su njegove spoznaje ispravne te da ima adekvatne stavove.

Iskustvena funkcija - Kroz svestrani sadržaj slikovnica, dijete može spoznati svijet kakav ga ne okružuje, odnosno naučiti o onome što ne može neposredno doživjeti. Primjerice, dijete sa sela kroz slikovnicu može naučiti o životu u gradu (npr život u stanu), a dijete iz grada može naučiti o životu na selu (npr. Domaćim životinjama, vrtu i sl.). Slikovnica može spojiti generacije, potaknuti djecu na razgovor s roditeljima kako bi im roditelji prenijeli svoja znanja i iskustva na određenu temu.

Estetska funkcija - Estetika je bitna kod slikovnice jer su često likovna i grafička strana jedini i najvažniji poticaj interesa za knjigom. Slikovnica utječe na ukus djeteta, izaziva emocije u djetetu, razvija u djetetu osjećaj ljepote i djeluje na njegovu pamet i osjećaje.

Zabavna funkcija - Trenutci koje dijete provede uz knjigu ne smiju biti prisilni kako dijete ne bi steklo odbojnost prema knjigama. Dijete se s knjigom mora i igrati i zabavljati. Dijete kroz igru upija znanje, tako da što je djetetu knjiga zabavnija više će naučiti.

2.3. Vrste slikovnica

Slikovnice nije jednostavno razvrstati u nekoliko kategorija, već postoje razni kriteriji prema kojima se klasificiraju slikovnice. Prema autorima Berislav Majhut i Diana Zalar, podjela slikovnica je široka, a dijeli se prvenstveno na pet glavnih kategorija, te se svaka od tih kategorija grana u nekoliko potkategorija. Glavne kategorije su; po obliku (leporello, pop-up, nepoderiva, slikovnica igračka, multimedijaska ili elektronička), po strukturi izlaganja (narativne, tematske), prema sadržaju (o životinjama, fantastika, o svakodnevnom životu, abeceda, igre), s obzirom na vrstu tehnike oblikovanja (fotografske, lutkarske, stvarni dječji crteži, crteži umjetnika, strip slikovnice, interaktivne), te u odnosu na sudjelovanje recipijenata (kojima se dijete samostalno služi, za koje je potrebno posredovanje roditelja/skrbnika). [5]

M. Nikolajeva dijeli slikovnice prema kriteriju odnosa slike i teksta, odnosno dijeli ih na slikovnice u kojima je odnos slike i teksta simetričan, slikovnice gdje je odnos slike i teksta komplimentaran i slikovnice u kojima je odnos slike i teksta stupnjevit, odnosno slika nadilazi značenje slike i obratno. [6]

Nikolajeva, osim već spomenute podjele, slikovnice razvrstava i prema dvije krajnje vrste; bez teksta i bez slike. Te kategorije se dalje dijele na narativne i nenarativne, ovisno o prirodi same slike ili teksta. [7]

Slikovnice se mogu dijeliti i prema tipologiji, kako navodi N. Grafenauer, a to su tradicionalna literarna slikovnica, autorska slikovnica (slikovnica u kojoj je ist osoba autor teksta i slike), strip slikovnica, slikovnica bez riječi, popularno znanstvenu i realnu slikovnicu. [8]

3. ILUSTRACIJA

3.1. Definicija I povijest ilustracija

Ilustraciju nije teško definirati, zapravo postoje brojne definicije od različitih stručnjaka. Tako je i Alan Male u svojoj knjizi 'Illustration: A Theoretical and Contextual Perspective' definirao ilustraciju; "Ilustracija je crtež, slika ili printani umjetnički rad koji razjašnjava, tumači, naglašava, vizualno predstavlja ili samo dekorira pisani tekst, koji može biti umjetničke ili komercijalne prirode.". Ukratko, možemo reći da je ilustracija slika uljepšana i ukrašena tako da vizualno pokaže nečiju ideju, bilo iz teksta ili drugog medija. [9]

Kako bi bolje razumjeli što je ilustracija, trebamo razumjeti njezinu povijest. Ilustracije nisu oduvijek bile dio knjige, odnosno bilo je mnogo ilustracija i prije pojave tiskarskog stroja. Nalazile su se i u špiljama te se pomoću njih mogu i pričati priče. Izumom tiskarskog stroja, ljudi koji su se posvetili ručnom ispisivanju knjiga, u potrazi za drugim poslom, posvetili su se ukrašavanju knjiga, počevši od graviranih vinjeta.

S vremenom se tehnologija razvila, pa pojavom fotografije ilustracije dobivaju više slobode. Ilustracije su u prošlosti služile kao dodatak tekstu u knjigama, časopisima i novinama i bile su jedini način realnog prikaza događaja, ideja, itd. S vremenom su se ilustracije prestale bazirati toliko na tehničkim aspektima, a više se pažnje posvećuje originalnosti i kreativnosti.

Jedna od novijih promjena u svijetu ilustracija došla je pojavom digitalne tehnologije. Upotreba ilustracije se proširila pa samim time ni pojam ilustratora više nije isti, on nije samo ilustrator – pisac i ilustrator – dizajner. Ilustracije služe i za dokumentaciju, upute i objašnjenja, komentar, pričanje, uvjerenje i drugo.

3.2. Vrste ilustracija

Profesor Alan Male u svojoj knjizi „Illustration: A Theoretical and Contextual Perspective“ navodi kako iako ima više od stotinu različitih stilova ilustracija, možemo sve svrstati u dvije glavne grupe, odnosno doslovne i konceptualne ilustracije. Doslovne ilustracije su realan prikaz stvarnosti, čak i ako je tematika nerealna, ilustracije daju

generalno vjerodostojan prikaz scene koja je realna. S druge strane, konceptualne ilustracije imaju metaforičku primjenu na subjekt ili ideju. Iako nekad sadrže realne elemente, njihovo značenje i forma su potpuno različiti. [9]

Ilustracije možemo podijeliti gledano s tehničkog aspekta, odnosno prema tehnici izrade ilustracije. Dijelimo ih na moderne i tradicionalne ilustracije.

3.2.1. Doslovne ilustracije

Primjeri doslovne ilustracije su **hiperrealizam** i **fotorealizam**.

Fotorealizam je umjetnički pravac i stil u kojem umjetnik pokušava postići što realniji prikaz stvarnog motiva, bez da koristi fotoaparata. Jedan od predstavnika ovog stila je umjetnik Chuck Close (slika 1).

Slika 1, Chuck Close, Frank, akril na platnu

Izvor: <https://shorturl.at/deqY1>

Hiperrealizam je vrsta ilustracije koja podsjeća na fotografiju visoke rezolucije iako nije korišten fotoaparatus. Hiperrealizam se smatra naprednijim od fotorealizma prema metodama koje se koriste za stvaranje slika ili skulptura. To je nezavisni umjetnički pokret i umjetnički stil, a neki od glavnih predstavnika su Carole Feuerman, Duane Hanson i John De Andrea. U Hrvatskoj je jedna od najznačajnijih predstavnika Jadranka Fatur (slika 2).

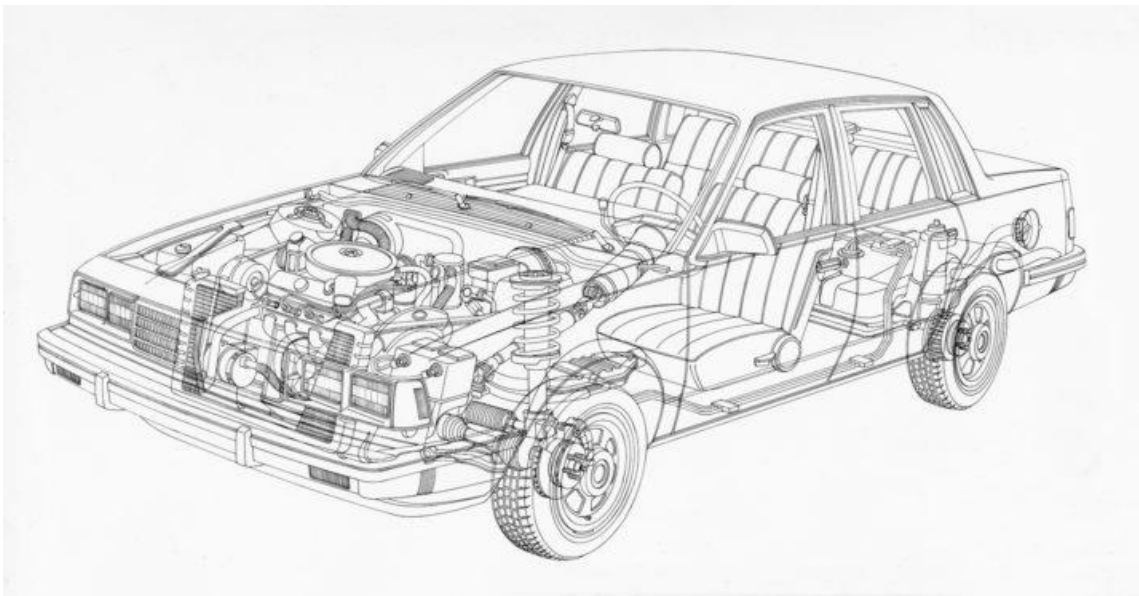
Slika 2, Jadranka Fatur, Autobus za Cmrok, ulje na platnu

Izvor: <https://shorturl.at/nACHX>

3.2.2. Konceptualne ilustracije

Konceptualne ilustracije, za razliku od doslovnih ilustracija, temelje se na mašti i originalnosti. Primjeri ove vrste ilustracija su **tehnički/informativni crtež, apstraktne ilustracije i sekvenca slika.**

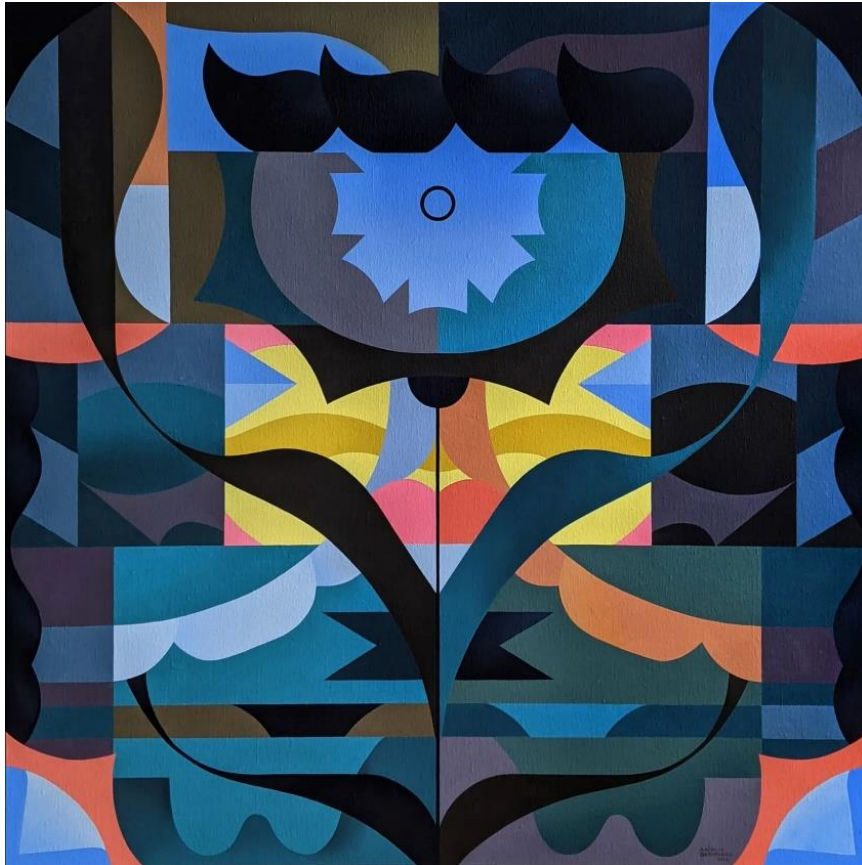
Tehnički crteži su najčešće korišteni kao alat za detaljnije objašnjenje nekog motiva, kao primjerice u industriji gdje ilustracije služe kao dodatna informacija. Tehnički crteži ponekad mogu biti jako detaljni i izgledati jako realno pa iz tog razloga ih u tom slučaju možemo svrstati i u grupu doslovnih ilustracija. Jedan od istaknutih umjetnika ove vrste ilustracija je Christopher Cushman (slika 3).

Slika 3, Christopher Cushman, 'Chevrolet Celebrity'

Izvor: <https://technicalillustrators.org/>

Apstraktne ilustracije ne prikazuju realnost već prikazuju um i kreativnost umjetnika. Za razliku od do sad spomenutih vrsta ilustracija, apstraktne ilustracije ignoriraju sva pravila i ograničenja te se mogu kreirati svim tehnikama ilustriranja. Primjer umjetnice ove vrste ilustriranja je Natalia Ostapenko (Slika 4).

Slika 4, Natalia Ostapenko, L'Aurore

Izvor: <https://shorturl.at/akMSZ>

Sekvenca slika se najčešće prikazuje u obliku storyboarda, bilo to u obliku jednostavnijih ilustracija tj stripa ili grafičkih novela. Iako stilovi mogu biti raznovrsni, bit ove vrste ilustracija je da budu povezane kao cjelina. Primjer takvih ilustracija su radovi Davida Mazzucchelli (slika 5).

Slika 5, David Mazzucchelli, Daredevil: Born again, Artist's edition

Izvor: <https://shorturl.at/bvyCN>

3.2.3. Tradicionalne ilustracije

Kod ilustriranja tradicionalnim tehnikama najčešće se koristi alat poput olovke, tuša ili vodenih boja, a kao materijal se najčešće koristi papir ili platno. Najpopularnija je olovka, vrlo zahvalan alat koji ilustratoru omogućava široki spektar linija, od onih oštrih i preciznih, pa sve do mekanih linija idealnih za sjenčanje. Olovka se može koristiti i kao alat za početne skice prije ilustriranja drugom tehnikom, te u kombinaciji s drugim tehnikama. Najsličniji olovci je ugljen koji ima gotovo ista svojstva, ali je puno grublji pa ponekad ilustratori prstima ili dodatnim alatima razmazuju tragove ugljena kako bi dobili mekanije poteze za sjenčanje. Ugljen se, kao i olovka, može koristiti za izradu početnih skica.

Vodene boje i akril se mogu koristiti na više podloga, a s obzirom na to da se miješaju vodom, daju mekane prijelaze između boja što ih čini idealnima za ilustracije u dječjim slikovnicama ili knjigama.

Jedna od tehnika koja se koristi je i tuš koji za razliku od vodenih boja stvara jake kontraste između pozadine i otiska, ali svojom fluidnosti daje ilustratoru veću slobodu stvaranja neko ksilografija, tehnika ilustriranja na drvetu.

3.2.4. Moderne ilustracije

Razvojem tehnologije i tržišta pojavljuju se novi alati za ilustriranje. Sve su popularnije digitalne ilustracije, a dijelimo ih na vektorske i rasterske.

Rasterske ilustracije zbog svojih elemenata nisu podložne velikoj manipulaciji, te se ne mogu beskonačno povećavati ili smanjiti bez da izgube kvalitetu, za razliku od vektorskih ilustracija. Vektorske ilustracije omogućuju neograničenu manipulaciju svih elemenata bez utjecaja na kvalitetu. U ovakvim ilustracijama su granice između boja vrlo jasne. Vektorske ilustracije najčešće se koriste na mobilnim aplikacijama ili na webu.

3.3. Stilovi ilustracija

Postoje razni stilovi ilustracija, ovisno o tome koji efekt se želi postići, što ilustrator želi, te što klijent želi. Stilova je mnogo a neki od njih su:

Dječje ilustracije

Ciljana publika ovih ilustracija su djeca, a one mogu biti detaljne, pojednostavljene, realistične, aptraktne, itd. Ono što ih povezuje, osim toga da su namjenjene djeci, one su uglavnom šarene, vesele, dinamične, te pričaju priču.

Knjige i časopisi

Dijelimo ih na ilustracije u unutrašnjosti, koje služe kao dodatno objašnjenje uz tekst, a ilustracije na naslovnici moraju biti zanimljive i upečatljive kako bi privukle čitatelja i potaknule ga na kupnju.

Stripovi i grafičke novele

Stripovi su jedna od vrsta umjetnosti, te su zbog toga i ilustracije rađene u tu svrhu lako prepoznatljive. Ilustracije u stripovima moraju kao cjelina pričati priču, a čak i svaka zasebno ima svoju priču. Često se uz te ilustracije pojavljuje i tekst koji uz ilustraciju pomaže ispričati priču. Stil koji autori koriste može varirati od potpuno realistično prikaza pa sve do apstraktnog.

4. KVALITETNA SLIKOVNICA

4.1. Kriteriji vrednovanja slikovnica

U istraživanjima Antonije Posilović 60ih -80ih godina nastojala se provesti analiza tržišta slikovnica. Fokus je bio na kvaliteti slikovnice u svim njenim segmentima, odnosno u jezičnoj, literaturnoj, pedagoškoj, estetskoj i umjetničkoj vrijednosti, likovnoj i tehničkoj opremljenosti te usklađenosti knjige s obzirom na oblik, veličinu i primjerenost uveza u odnosu na sadržaj i dob djece kojoj je knjiga namijenjena. [10]

Kvaliteta slikovnice promatrala se iz perspektive odraslih, odnosno kvalitetnim se smatralo samo ono što su roditelji smatrali da je najbolje za djecu. Stoga su se izdavači u to vrijeme vodili interesima kupaca, ne stvarnih korisnika, odnosno djece koja nisu

imala prilike izraziti svoje mišljenje i želje. Pri procjeni kvalitete slikovnica svakako se trebalo voditi i mišljenjem djece, jer prema autorima Martinović i Stričević (2011) "dijete je osnovna svrha postojanja slikovnice (58). Dječja perspektiva otvara jedan sasvim novi segment vrednovanja kvalitete, uzimajući u obzir ono što djeca vide u slikovnicama, način na koji ih gledaju i čitaju, a da to odrasli kroz svoju perspektivu ne vide.

"Moram reći da su i priroda, životni prostor i cjelokupni predmetni vizualni svijet, ništa drugo nego slika i pozornica u koju se dijete živo uklapa kao sastavni dio i da ta živa slika prirode, od modernog podneblja i sunčane pozlate do bijesa prirode, itekako doživljajno djeluje na dijete najranije dobi. Dijete čita sliku prirode kao i umjetničko djelo na svoj način, svojim unutarnjim okom." - Gliha Selan, 1972:18. [11]

Stoga se postavlja pitanje – o čemu danas treba voditi računa pri procjeni vrijednosti slikovnica?

Pri procjeni kvalitete slikovnica trebalo bi se voditi računa o dobi djeteta, ali i o predznanjima, interesima i sposobnostima koje posjeduje. Ono što svakako treba spomenuti kada procjenjujemo kvalitetu iz perspektive najmlađih uzraste je to da će njihovu pažnju najviše ukrasti upravo slike, odnosno ilustracije. Kako i Gliha Selan (1972) ističe, vrlo je važno da ilustrator poznaje dječji svijet mašte i da to zna prenijeti na pravi način, tako da ih svojim ilustracijama zaintrigira, ali i ostavi prostora da djeca samostalno kreiraju sliku o sadržaju i likovima. [11]

Mnogi autori smatraju kako kvalitetu slikovnice možemo procijeniti prema tekstu i slici. Možemo zaključiti kako za glavni kriterij za vrednovanje slikovnice mora biti to koliko su uspješno usklađeni umjetnički i pedagoški aspekti te koliko pozitivno utječe na rast i razvoj djece. Djeca bi uvijek trebali biti najbitniji kritičari pri odabiru i procjeni slikovnica.

5. ESTETIKA SLIKOVNICE

Djeca slikovnicu doživljavaju svim svojim osjetilima i izuzetno je bitno da i likovni i književni segmenti budu zadovoljeni. Tematika može biti raznolika, teksta može biti više ili manje, ali zasigurno nećemo naići na slikovnicu bez slika, odnosno zanimljivih ilustracija. S obzirom na to da je namijenjena djeci, bitno je održati njihovu pažnju od

početka do kraja, stoga i sama priča mora zadovoljiti određene kriterije, a i ilustracije moraju biti dovoljno interesantne i pružiti djetetu okvir za zamišljanje.

Ilustracija je zapravo ono što se najviše urezuje u sjećanje djece. U situacijama kada je dijete još premalo za samostalno čitanje, ilustracija mu mora pružiti mogućnost da samo zamišlja priču na temelju onoga što vidi. Ilustracije mogu biti izvedene različitim tehnikama i stilovima autora te su zbog tako širokog spektra pristupa, autentične i jedinstvene.

5.1. Boja u ilustracijama

Kada promatramo svijet, prvo što zamjećujemo su stvari koje nas okružuju, odnosno njihove boje i oblike. Boja ima važnu ulogu pri kreiranju ilustracije, jer ima i edukativnu ulogu i pomaže maloj djeci da ujedno i brže nauče sve boje. Ilustracije moraju biti skladnih boja, realne kada pojašnjavaju pojmove, ali i maštovite tako da pruže slobodu djetetu da razvija sposobnost zamišljanja i kreiranja.

Boje pobuđuju u nama osjećaje, dočaravaju ljudsku narav kroz karakter likova. Neutralni tonovi pružit će mirnoću i opuštenost, dok će jarke boje i uporaba različitih materijala i uzoraka u djetetu potaknuti kreativnost. Možemo zamijetiti kako su dječje igračke obično u žarkim i intenzivnim bojama, šarene i različitih uzoraka kako bi privukle i zadržale dječju pozornost. Ipak svako dijete je različito i potrebno je pronaći ravnotežu boja gdje će biti dovoljno usredotočena, ali i potaknuta za istraživanje i interakciju s okolinom. Djeca u ranijoj dobi fokusirat će se na osnovne boje, odnosno žutu, plavu, zelenu i crvenu, a tek potom na raspoznavanje neke druge, nove boje. Svaka boja u djeci budi neki novi osjećaj koji povezuju s nečime što im je već poznato u njihovoj okolini.

5.2. Tipografija u slikovnicama

Tekst u slikovnici služi kako bi dijete otkrilo pisanu riječ, obogatilo vokabular, ali ujedno i razvilo emocije i lakše razumjelo svijet oko sebe i situacije kroz koje svakodnevno prolazi bilo to u vrtiću, školi, kroz igru itd. Važno je da je tekst jednostavan i razumljiv, pravopisno točan i u skladu s književnim jezikom, ali i primjeren uzrastu djeteta. Djeca

moraju moći razumjeti poruku koju slikovnica prenosi . Stoga će se slikovnice, odnosno duljina teksta za malu djecu i onu malo veću predškolskog uzrasta koja već imaju razvijene neke čitalačke sposobnosti bitno razlikovati. Slikovnice za najmlađu dob djece uglavnom su bez teksta ili s vrlo malo jednostavnog teksta koji opisuje ilustraciju, dok su slikovnice za nešto stariju djecu obogaćene s više riječi, pa čak i nekoliko rečenica. Izbor tipografije u slikovnicama je vrlo važan segment. Tekst mora biti pisan čitko i velikim slovima tako da djeca mogu vizualno povezati slova s glasom, ali ne smije biti prevelik kako ne bi previše odvlačio pažnju od ilustracije. Bitno je da je ukomponiran tako da zajedno sa ilustracijom čini savršenu cjelinu. Krupnija veličina slova i jednostavan font odgovaraju mlađoj skupini, dok za nešto stariju djecu možemo primijeniti i mala tiskana slova.

5.3. Format slikovnice

Kod odabira veličine slikovnice bitan je faktor to da bude prilagođena dobi djeteta kako bi je dijete moglo ugodno držati u rukama i okretati stranice. Za mlađu djecu najbolji izbor je manji i tanji format slikovnica, jer ih je lakše držati u rukama, dok za veću djecu veličina slikovnice nije toliko bitna. Format može biti vertikalni ili horizontalni, iako se češće koristi vertikalni. Horizontalni format namijenjen je slikovnicama s mnoštvom detalja, pejzažnih motiva, dok je vertikalni format fokusiran na prikaz likova u krupnom planu i potiče snažnije povezivanje čitatelja sa samom radnjom. Međutim postoje i mnogi različiti oblici slikovnice koji ovise i najčešće jesu usko povezani sa tematikom djela. Izborom malo drugačijeg oblika slikovnice, ona postaje zanimljivija i djeca će često prvo uočiti upravo takav oblik, nego onaj klasičan oblik kvadrata. Poželjne su dimenzije 15x20 cm ili 20x20 cm i veće za stariju djecu, te manje dimenzije ili 13,5x13,5 cm za mlađu djecu.

5.4. Dizajn korica

Ljudi sude knjige prema njihovim koricama. Dizajn korica je nešto što prvo uočimo i na temelju čega ćemo odlučiti hoćemo li knjigu, odnosno slikovnicu uopće uzeti u ruke i bolje promotriti. Korice trebaju biti pomno osmišljene i prilagođene ciljanoj

skupini, trebaju privući pažnju te biti upečatljive i kvalitetne. Mogu biti tvrdog ili mekog uveza. Za djecu mlađe dobi važno je da su korice mekanije, dok su slikovnice tvrdog uveza zbog dužeg vijeka trajanja dobre za malo stariju djecu. Potrebno je izbjegavati oštre rubove. Slikovnice moraju biti napravljene od kvalitetnih materijala lako bi bile otporne na različite uvjete u kojima se nađu u rukama djeteta primjerice stavljanje u usta, trganje i sl.

Prednja strana treba sadržavati naslov, ime autora i ilustraciju, dok se ne poledini nalazi kratki opis sadržaja ili autorov osvrt na djelo. Naslovna strana je najvažniji dio korica, jer se mora isticati, a ujedno i zaintrigirati čitatelja. U dječjem svijetu ilustracija je bitnija od samog teksta, stoga tisak mora biti kvalitetan. Naslov mora biti jasan i čitljiv. Tekst na poledini trebao bi biti kratak, ali dovoljno zanimljiv da zaintrigira dijete, odnosno roditelja da se odluči kupiti baš tu slikovnicu.

S obzirom na to da su slikovnice namijenjene djeci, sam dizajn korica može biti i nešto kreativniji nego što je to u literaturi za odrasle. Stoga se način uvezivanja može razlikovati i biti prilagođen tematici djela, a naslovna korica može biti taktilna, odnosno izrađena od različitih izbočenih elemenata ili materijala poput mekih dlačica koje imitiraju krzno životinja.

Dizajn korica mora odgovarati tematici djela te sadržavati sve ključne elemente koji pomažu čitatelju da stekne dojam o tome što se u slikovnici događa.

6. DJEČJA PERSPEKTIVA O ILUSTRACIJAMA U SLIKOVNICAMA

6.1. Najposuđivanije slikovnice u Hrvatskoj

Popis najposuđivanijih slikovnica u hrvatskim narodnim knjižnicama.

1. Donaldson, J. Grubzon. Zagreb : Ibis grafika, 2004.

Slikovnica koja je osvojila nekoliko nagrada za dječju književnost, ali i dječja srca diljem svijeta. Priča govori o snalažljivom i hrabrom mišu koji na svojem putu susreće simpatično čudovište. Naslovnica je koncipirana tako da jasno možemo shvatiti radnju

slikovnice, odnosno prikazano je mjesto radnje, šuma kao i dva glavna junaka ovog djela, a naslov je jednostavan i lako čitljiv. Prevladavaju zelena i narančasta boja te smeđa koju možemo dobiti miješanjem tih dviju boja. Izbor životinja za glavne likove je izvrstan, jer ih djeca vole i lako se poistovjećuju s njima. Miš je prikazan kako hoda na dvije noge, a bajkovito izmišljeno čudovište također je oplemenjeno ljudskim osobinama.

2. Walliams, D. Zmija u mojoj školi! Zagreb : Mozaik knjiga, 2017.

Zabavna slikovnica koja govori o djevojčici koja u školu, na dan predstavljanja kućnih ljubimaca, dovodi nesvakidašnjeg i egzotičnog ljubimca, zmiju. Naslovnica je šarena, vesela, puna uzoraka i elemenata poput zvjezdica i aviona od papira. Način na koji je kompozicijski složena, djevojčica koja leži namiješana, raširenih ruku na tijelu svog ljubimca, karizmatične zmije s ružem na usnama i naočalama, nagovješćuje nam da će se naši mališani super zabaviti tijekom čitanja. Ova originalna slikovnica svakako će potaknuti djecu da razmišljaju izvan zadanih okvira te razviju ljubav prema životinjama.

3. Cooper, H. Juha od bundeve. Zagreb : Golden marketing - Tehnička knjiga, 2004.

Edukativna i poučna priča o prijateljstvu koja će pokazati kako pravo prijateljstvo pobjeđuje sve nedaće. Slikovnica nam pokazuje život tri prijatelja, vjeverice, patka i mačka, te njihove svakodnevne radnje gdje svatko ima svoja zaduženja. Međutim kada jednog dana odluče promijeniti rutinu, doći će do nesuglasica. Ilustracija na naslovnim koricama je prekrasna i prenosi toplinu i u nama izaziva osjećaj privrženosti i bliskosti. Osim prekrasnih vizuala, slikovnica prenosi i prekrasnu poruku o prijateljstvu, ali i uvažavanju tuđeg mišljenja i prihvaćanju razlika. Možemo zaključiti kako je ova slikovnica zbog svoje edukativne, ali i emotivne tematike prilagođena svim uzrastima, a ne samo najmlađima.

4. Bright, R., Field J. Miš lavljeg srca. Zagreb : Profil knjiga, 2018.

Slikovnica u stihovima čiji je glavni lik maleni miš čija je želja naučiti rikati kao lav. Naš miš će nas na svom putovanju naučiti da ako slušamo svoje srce sigurno možemo pronaći

lava u sebi. Korice su jednostavne, u toplim i živim bojama s razigranim ilustracijama glavnih likova. Ova prekrasna slikovnica savršeno naglašava dvije suprotnosti i razlike između velikog, hrabrog i voljenog lava te malog, plahog, drugima pomalo nevidljivog miša te kreira priču o pravom prijateljstvu. Također i ova slikovnica ima prekrasnu poruku o tome kako nikada ne smijemo odustati od borbe, ali ni sumnjati sami u sebe i svoju veličinu. I oni najmanji imaju lavlje srce, a oni najstrašniji nisu uvijek onakvi kakvi djeluju na prvi pogled.

5. Lallemand, O. Vuk koji je htio biti druge boje. Zagreb : Znanje, 2018.

Šarene i vesele korice ove slikovnice sigurno neće ostati nezamijećene. Osim što privlače pozornost i izdvajaju se dizajnom, mogu biti i edukativne prirode, jer djeci predstavljaju širok spektar boja. Korištene su žarke i vedre boje koje ujedno predstavljaju kontrast naspram vuka crne boje i njegovog tmurnog raspoloženja. Radnja je fokusirana na crnog vuka koji iz nezadovoljstva odluči promijeniti boju svojeg krzna. Slikovnica šalje poruku o važnosti samopoštovanja i potiče izgradnju samopuzdanja kod djece. Ovu važnu životnu lekciju svakako možemo primijeniti i kod odraslih.

6. Nordqvist, S. Findus na kampiranju. Zagreb : Planet Zoe, 2013.

Slikovnica s realističnim i detaljnim prikazima likova u toplim, zagasitim tonovima u nama pobuđuje poseban osjećaj ugođe i mirnoće. Prema koricama i raskošnim ilustracijama već možemo zaključiti da je namijenjena nešto starijoj djeci. Priča prati glavnog lika i njegove nestašne životinjske prijatelje, kokoši i mačka na uzbudljivom izletu, odnosno kampiranju. Dinamične radnje, vedrih likova i temeljitih i opširnih vizuala sigurno neće nedostajati u ovoj slikovnici

7. Pfister, M. Riba duginih boja. Ljubljana : Epta, Založba najlepših slikanic, 1996.

Naslovnica ove slikovnice temeljena je na plavim umirujućim tonovima boje s fokusom na glavnog lika, prekrasnu ribicu blještavih ljuskica. Slikovnica nas uči koliko je za uspjeh

važno prijateljstvo, razumijevanje i zajedništvo te kako je unutarnja ljepota nekad puno važnija od one vanjske.

8. Berenstain, S. i J. Medvjedići idu u školu. Zagreb : Algoritam, 2006.

Slikovnica koja je sjajan uvod za djecu koja se odvajaju od roditelja i kreću u nepoznato, bio to vrtić, škola ili nešto drugo. Strah od nepoznatog kod djece je razumljiva i sasvim normalna pojava, jer je to važan životni trenutak kako za dijete tako i za roditelja. Kroz šarmantnu priču o slatkim brigama malih medvjedića, djeca će spoznati da je odlazak u vrtić i školu jedno sasvim ugodno mjesto gdje će upoznati mnoštvo prijatelja s kojima će se moći igrati, učiti i odrastati. Korice slikovnice obojane su u tople, žarke tonove s dozom potrebne mirnoće pojavom zelene boje. Likovi su stilizirani i prilagođeni tako da prate tematiku djela s uvrštenim ljudskim elementima, pa tako hodaju na dvije noge, nose odjeću i modne dodatke.

9. Reid, C., Arrhenius, P.I. Ku-ku! : farma. Zagreb : Planet Zoe, 2022.

Ova interaktivna slikovnica namijenjena je bebama i mlađoj skupini djece. Manjeg je formata i sadrži više pokretnih mehanizama koji omogućuju djeci da sudjeluju u samoj priči. Uz ritmične i kratke tekstove djeca će upoznati različite životinje koje se mogu naći na farmi. Korice su vesele i u jarkim bojama te se na njima nalazi jednostavna ilustracija krave. Interaktivne slikovnice potaknut će dijete na razvoj na više različitih polja bez da mu to brzo postane nezanimljivo.

10. Galewska-Kustra, M. Pino uči govoriti : logopedska slikovnica za najmlađe. Zagreb : Planet Zoe, 2018.

Još jedna slikovnica manjih dimenzija i namijenjena mlađoj dobnoj skupini koja tek kreće učiti riječi ili djeci koja ima neke poteškoće u razvoju govora. Koncipirana je na vrlo jednostavan način s minimalističkim ilustracijama koje prikazuju ono što je napisano u tekstu. Sastoji se od vrlo jednostavnih rečenica te se usredotočuje na oponašanje zvukova. Na naslovnici se u prvom planu nalazi dječak čije ćemo dogodovštine pratiti kroz djelo

te drugi likovi, odnosno različite životinje i biljke. Tonovi su prigušeni i imaju umirujući učinak.

Analizom najčitanijih slikovnica možemo zaključiti da se poznati autori drže nepisanih pravila pri kreiranju djela. Najčešće biraju upravo životinjske likove kojima dodaju ljudske osobine i ljudske elemente poput govora, hoda, odjeće i estetskih dodataka. Čak i kada se pojavljuju pomalo strašni, negativni likovi poput imaginarnih čudovišta, zmija ili vuka, prikazani su tako da sadrže neki smiješni element poput ruža za usne ili naočala kako se u djeci ne bi izazvao strah. Životinje su prisutne u svim segmentima dječjeg odrastanja, kao plišane igračke, u pjesmicama, pa tako i u pričama i slikovnicama. Djeca ih smatraju bliskima i povezuju ih s onime što vide u okolini, pa su im tako životinje u zoološkom vrtu uzbudljive i egzotične, dok domaće životinje i kućne ljubimce povezuju s osjećajem ljubavi i privrženosti. Stoga se odabiru upravo takvih likovi koji djetetu drže pažnju. Dimenzije, duljina teksta i kompleksnost ilustracija prilagođena je ciljanoj skupini, odnosno dobi djeteta kojoj je slikovnica namijenjena. Izbor boja ovisi i o tematici, ali većinom se biraju upadljive boje koje privlače pozornost. Možemo primijetiti kako su narančasta i zelena su čest odabir svjetskih auta. Poznato je kako zelena ima umirujući učinak i povezana je s prirodom dok je narančasta boja boja sunca i radosti. Kako bi slikovnica privukla, ali i zadržala pažnju najmlađih čitatelja, potrebno je zadovoljiti niz različitih segmenata.

7. ISTRAŽIVAČKI DIO

7.1. Opis problema, svrha i ciljevi

Ovim istraživanjem od ispitanika se žele dobiti saznanja o tome koliku važnost imaju ilustracije u slikovnicama kod djece, te ovisno o njihovoj dobi, koje su njihove preferencije prema različitim vrstama i stilovima ilustriranja slikovnica. Istraživanjem se utvrđuje i koliko djeca čitaju i vole slikovnice, te koji su njihovi kriteriji u odabiru slikovnica, ovisno o dobi.

Odgovori se ne mogu uređivati

Uloga ilustracija u slikovnicama

Anketa je anonimna, a provodi se u svrhu istraživanja za diplomski rad kako bi se istražile reakcije različitih dobnih skupina djece na određene stilove ilustracija i ostale elemente dizajna u slikovnicama.

Anketa se može riješiti unutar 5 minuta.

Slika 6. Upute za popunjavanje anketnog upitnika

U svrhu istraživanja reakcija različitih dobnih skupina djece na određene stilove ilustracija i ostale elemente dizajna u slikovnicama, provedeno je anketno istraživanje. Ciljna skupina su bila djeca u dobi od 2 godine pa sve do dobi u kojoj i dalje imaju interes za slikovnicama, te njihove roditelje uz čiju su pomoć ispunili anketu. Anketa se sastojala od 5 pitanja upućenih roditelju, te od 4 usporedbi slika (po 2 slike u svakoj usporedbi) gdje su roditelji bili upućeni da djetetu pokažu slike i upute dijete da izabere samo jednu sliku iz svake kategorije, prema vlastitim preferencijama. Pitanja za roditelje odnosila su se na interes djece za slikovnice, te njihove kriterije u odabiru slikovnica koje će čitati. Anketa je bila u potpunosti anonimna i dobrovoljna, a provedena je online u obliku Google obrasca putem društvenih mreža, Whatsapp-a u razdoblju od 28.8. do 1.9.2023. godine.

Anketu su ispunila 82 ispitanika, odnosno 82 djece uz pomoć i pristanak roditelja. Prvo pitanje odnosilo se na dob djeteta. Dobne skupine su podjeljene u 4 kategorije prema pretpostavljenim razvojnim sposobnostima djeteta ovisno o njegovoj dobi. U skupini od 2-3 godine sudjelovalo je 19 ispitanika, u skupini od 3-4 godine sudjelovalo je 25 ispitanika, u skupini od 4-7 godina sudjelovalo je 23 ispitanika, a u skupini od 7 i više godina sudjelovalo je 15 ispitanika.

Rezultati su obrađeni statističkom metodom izračunavanja podataka i prikazani grafički izradom dijagrama. Rezultati su obrađeni za svaku dobnu skupinu zasebno, a pitanja su bila ista za svaku skupinu.

U prvom dijelu pitanja, sva pitanja bila su upućena roditelju a odnosilo se na preferencije njihovog djeteta vezano uz čitanje slikovnica.

Pitanja su bila iduća:

1. Koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?
 - Na ljestvici od 1 do 5 trebalo je odabrati vrijednost koja se odnosila na dijete koje je sudjelovalo u anketi, a vodeći se kriterijem da 1 označava da dijete uopće ne čita slikovnice, te 5 označava da dijete obožava čitati slikovnice.
2. Koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?
 - Na ljestvici od 1 do 5 trebalo je odabrati vrijednost koja se odnosila na dijete koje je sudjelovalo u anketi, a vodeći se kriterijem da 1 označava da dijete uopće ne voli slikovnice, te 5 označava da dijete obožava slikovnice.
3. Bira li dijete svoje slikovnice samostalno ili ih bira odrasla osoba?
 - Ovdje je roditelj trebao birati između ponuđenih opcija; samostalno, odrasla osoba, oboje
4. Ukoliko bira samostalno, koji je kriterij u izboru slikovnice? (moguće izabrati više odgovora)
 - U ovom su pitanju roditelji mogli označiti jedno ili više ponuđenih odgovora vezanih uz kriterij kojim se djeca vode u izboru slikovnica; priča odnosno tema slikovnice, izgled slikovnice (boja i vrsta ilustracija u unutrašnjosti slikovnica), vanjski izgled korica, materijal slikovnice, dijete ne bira samo
5. Poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe?
 - Ponuđene su tri opcije od kojih je roditelj mogao izabrati samo jednu; samostalno, uz sugestije druge osobe, oboje

⋮

Pitanja za djecu

Preostala 4 pitanja sastoje se od dvije slike u svakom pitanju, a svaka slika prikazuje različiti stil ili tehniku ilustracija u slikovnicama, razvrstano po kategorijama. Molim Vas da slike pokažete djetetu da u svakoj kategoriji samostalno izabere između dvije slike, koja ga više privlači.

Slika 7. Upute roditeljima za drugi dio ankete

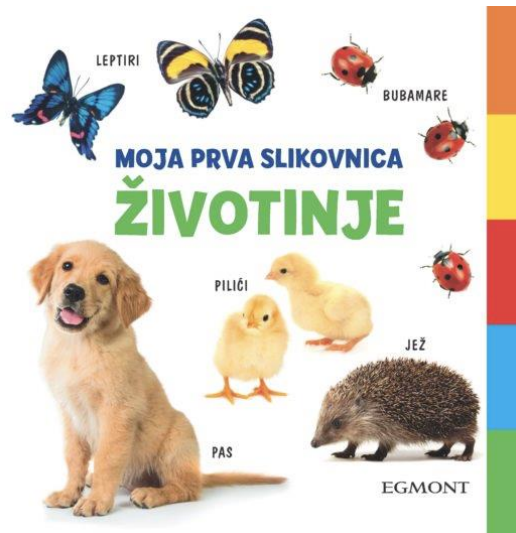
Druga skupina pitanja bila je upućena djeci, te su roditelji dobili uputu da pokažu slike djeci te ih potaknu da samostalno odaberu preferiranu sliku između dvije ponuđene, u svakoj od četiri kategorije. U svakoj kategoriji bile su dvije različite vrste ili stila ilustracija, ali iste tematike kako tema slikovnice ne bi utjecala na odabir djeteta.

1. U prvoj kategoriji dijete je biralo između slikovnice sa ilustracijama (Slika 8), te slikovnice sa fotografijama (Slika 9). Obje ponuđene slikovnice bile su tematike životinja.

Slika 8. Šumski prijatelji, Znanje

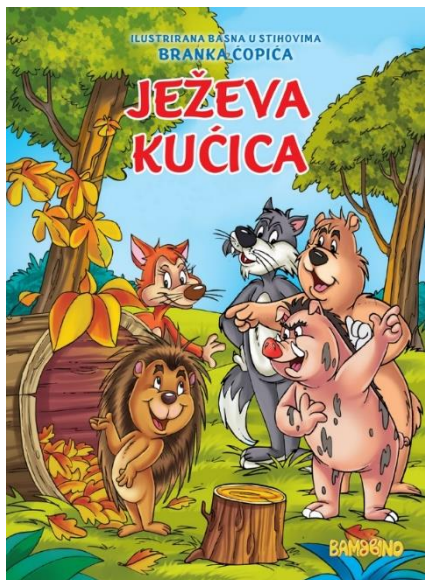
Izvor: <https://eknjizara.hr/artikli/sumski-prijatelji/>

Slika 9. Moja prva slikovnica: Životinje, Egmont

Izvor: <https://shop.egmont.hr/proizvod/moja-prva-slikovnica-zivotinje/>

2. U drugoj usporedbi, djeca su birala između slikovnice toplih (Slika 10) i hladnih tonova (Slika 11). Ponuđene slike odnosile su se na različite ilustracije, ali tematika je bila ista; Ježeva kućica.

Slika 10. Ježeva kućica, Bambino

Izvor: <https://znanje.hr/product/jezeva-kucica/436482>

Slika 11. Ježeva kućica, Vilko Gliha Selan

Izvor: <https://mvinfo.hr/clanak/jezeva-kucica-omiljena-prica-za-sve-generacije-slikovnica-plus-animirani-film>

3. U trećoj usporedbi, djeca su birala između slikovnice realističnog prikaza (Slika 12) i stiliziranog prikaza, odnosno personificiranih životinja (Slika 13). Ponuđene slike odnosile su se na različite ilustracije, ali iste tematike; male mace.

Slika 12. Gdje se skrivaš, mala maco?

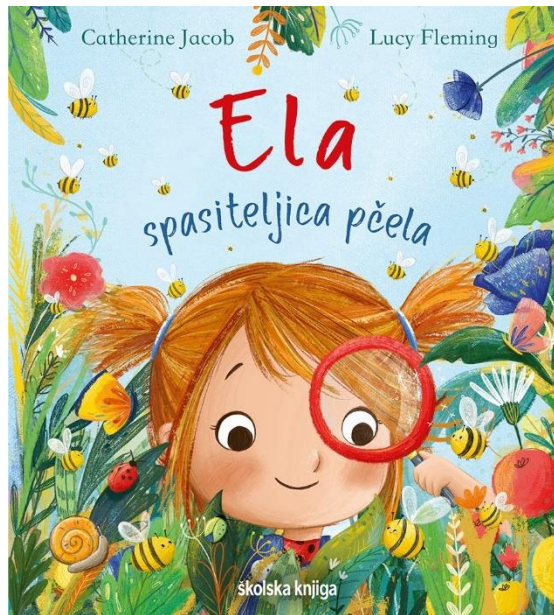
Izvor: <https://www.begen.hr/proizvod/gdje-se-skrivas-mala-maco/>

Slika 13. Lola ide u vrtić, Naša djeca

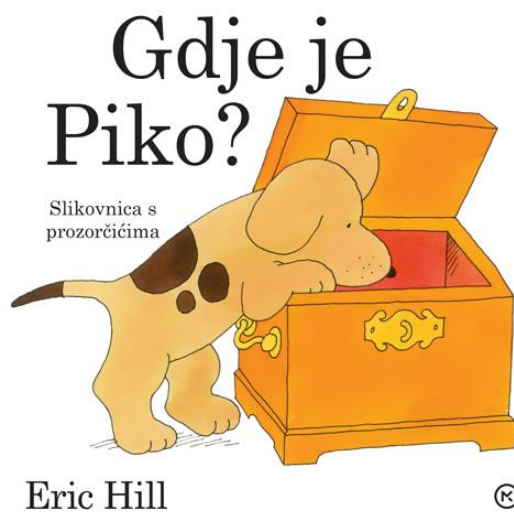
Izvor: <https://www.vbz.hr/book/mini-fini-lola-ide-u-vrtic/>

4. Zadnja usporedba odnosila se na usporedbu slikovnice ilustrirane sa puno detalja (Slika14), te jednostavne ilustracije sa malo detalja (Slika 15).

Slika 14. Ela, spasiljica pčela, Školska knjiga

Izvor: <https://shop.skolskknjiga.hr/ela-spasiljica-pcela.html>

Slika 15. Gdje je piko?, Eric Hill

Izvor: <https://mozaik-knjiga.hr/proizvod/gdje-je-piko/>

7.2. Rezultati istraživanja

Dobna skupina 2-3 godine

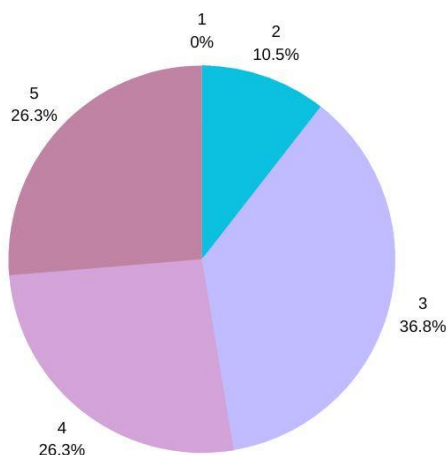
U dobnoj skupini od 2-3 godine sudjelovalo je 19 ispitanika, odnosno djece. Pretpostavka je da djeca u toj dobi preferiraju slikovnice igračke, odnosno što stvarnije ilustracije i slike sa što manje detalja, te slikovnice od što mekanijih materijala koje su lagane za držanje i listanje.

Koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?

*Koristeći kriterij:

1- uopće ne čita, 5- često čita

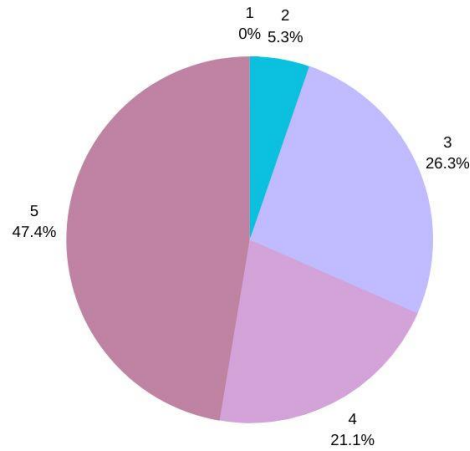
2-3 god

Grafikon 1. Podjela ispitanika prema učestalosti čitanja slikovnica

U prvom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne čita, a broj 5 da ih obožava čitati. Kao što je prikazano u grafikonu, njih petero, odnosno 26,3%, je označilo najveću vrijednost na ljestvici. Također je njih petero, odnosno 26,3 % označilo vrijednost 4. Najveći broj ispitanika, sedmero roditelja ili njih 36,8%, na ljestvici je označilo srednju vrijednost. Samo dva ispitanika ili njih 10,5% označilo je na ljestvici vrijednost 2, dok niti jedan ispitanik nije označio vrijednost 1, odnosno da dijete uopće ne čita slikovnice.

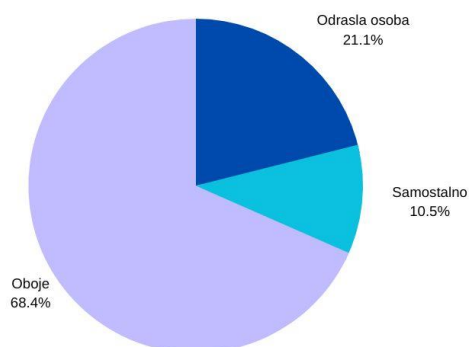
Koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?
*Koristeći kriterij:
1- uopće ne voli, 5- obožava
2-3 god

Grafikon 2. Podjela ispitanika prema tome koliko vole slikovnice

U drugom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne voli, a broj 5 da ih obožava. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih devetero, odnosno 47,4%, je označilo najveću vrijednost na ljestvici. Njih četvero, odnosno 21,1% označilo je vrijednost 4. Petero roditelja ili njih 26,3%, na ljestvici je označilo srednju vrijednost. Samo jedan ispitanik ili njih 5,3% označilo je na ljestvici vrijednost 2, dok niti jedan ispitanik nije označio vrijednost 1, odnosno da dijete uopće ne voli slikovnice.

Bira li dijete svoje slikovnice samostalno ili ih bira odrasla osoba?
2-3 god

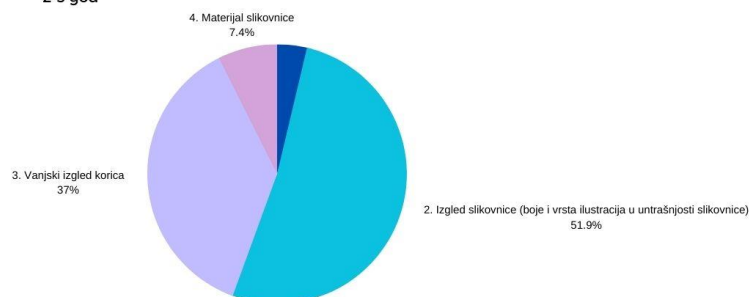
Grafikon 3. Podjela ispitanika prema tome bira li dijete samostalno slikovnice

U trećem pitanju tražilo se od roditelja da označe bira li dijete slikovnicu samostalno, uz pomoć roditelja ili oboje, odnosno nekad samostalno a nekad uz pomoć odrasle osobe. Najveći broj ispitanika, njih trinaest ili 68,4% odgovorilo je da dijete bira slikovnice i samostalno i uz njihovu pomoć. Dva ispitanika ili njih 10,5% odgovorila su da dijete samostalno bira slikovnice, dok je njih četvero ili 21,1% odgovorilo da djetetu slikovnicu bira odrasla osoba.

Ukoliko bira samostalno, koji je kriterij u izboru slikovnice?
(moguće izabrati više odgovora)

1. Priča, odnosno tema slikovnice
2. Izgled slikovnice (boje i vrsta ilustracija u unutrašnjosti slikovnice)
3. Vanjski izgled korica
4. Materijal slikovnice
5. Dijete ne bira samo

2-3 god

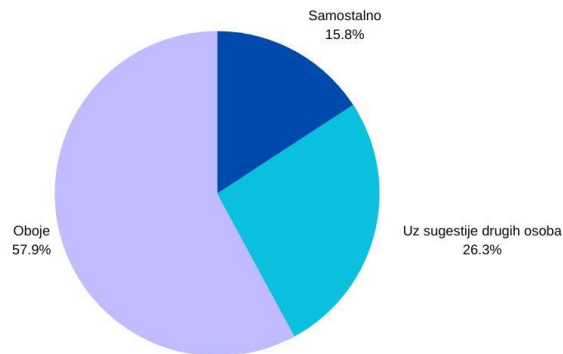

Grafikon 4. Kriterij u izboru slikovnice

U četvrtom pitanju tražilo se roditelje da odaberu kriterij koji njihovo dijete koristi u izboru slikovnice, ukoliko dijete samostalno bira slikovnice. Samo jedan ispitanik ili njih 3,7% odgovorio je da dijete bira slikovnicu prema priči, odnosno temi. Najveći broj ispitanika, njih četrnaest ili 51,9% odgovorilo je da bira prema izgledu slikovnice, odnosno boji i vrsti ilustracije u unutrašnjosti slikovnice. Kriterij biranja prema vanjskom izgledu korica koristi deset ispitanika ili njih 37%, samo dva ispitanika ili njih 7,4% odgovorilo je da pri izboru slikovnice gledaju materijal slikovnice, dok niti jedan ispitanik nije odgovorio da dijete ne bira samo.

Poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe?

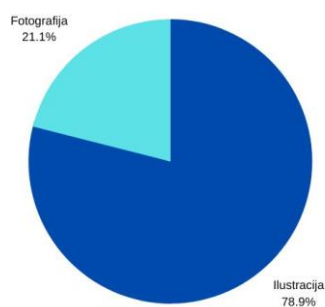
2-3 god

Grafikon 5. Podjela ispitanika prema tome poseže li dijete samostalno za slikovnicom

U petom pitanju pitalo se roditelje poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe. Najveći broj ispitanika, njih jedanaest ili 57,9%, je odgovorilo oboje, tj. da dijete samostalno bira slikovnice te uz sugestije drugih osoba i roditelja. Na opciju da bira uz sugestije drugih osoba odgovorilo je pet ispitanika odnosno 26,3% te je najmanji broj ispitanika, njih troje ili 15,8%, odgovorilo da dijete poseže samostalno za slikovnicom.

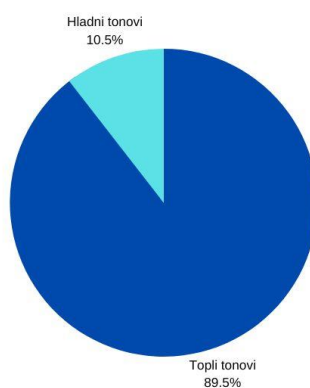
Ilustracija / Fotografija 2-3 god

Grafikon 6. Podjela ispitanika prema prvoj usporedbi slika

U prvoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa ilustracijom i slikovnice sa fotografijom najveći broj ispitanika, njih petnaest ili 78,9%, odgovorilo je da bira opciju sa ilustracijom dok je ostalih četiri ispitanika, ili 21,1%, odgovorilo da bira opciju slikovnice sa fotografijom.

Topli tonovi / Hladni tonovi 2-3 god

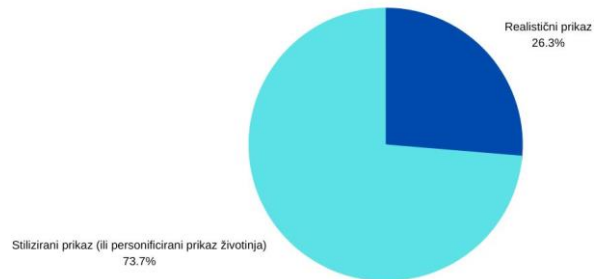

Grafikon 7. Podjela ispitanika prema drugoj usporedbi slika

U drugoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa toplim tonovima i slikovnice sa hladnim tonovima najveći broj ispitanika, njih sedamnaest ili 89,5%, odgovorilo je da

bira opciju sa toplim tonovima dok su dva ispitanika ili njih 10,5%, odgovorila da biraju opciju slikovnice sa hladnim tonovima.

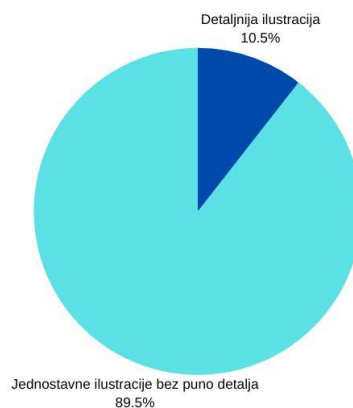
Realistični prikaz / Stilizirani prikaz (ili personificirani prikaz životinja) 2-3 god

Grafikon 8. Podjela ispitanika prema trećoj usporedbi slika

U trećoj usporedbi koja se sastoji od opcije realističnog prikaza slikovnice i opcije slikovnice sa stiliziranim prikazom najveći broj ispitanika, njih četrnaest ili 73,7%, odgovorilo je da bira slikovnicu sa stiliziranim prikazom dok je pet ispitanika ili njih 26,3%, odgovorilo da biraju slikovnice sa realističnim prikazom.

Detaljnija ilustracija / Jednostavne ilustracije bez puno detalja 2-3 god

Grafikon 9. Podjela ispitanika prema četvrtoj usporedbi slika

U četvrtoj usporedbi koja se sastoji od opcije detaljnije ilustracije i jednostavne ilustracije bez puno detalja najveći broj ispitanika, njih sedamnaest ili 89,5%, odgovorilo je da bira slikovnicu sa detaljnijom ilustracijom dok su dva ispitanika ili njih 10,5%, odgovorila da biraju slikovnice sa jednostavnom ilustracijom bez puno detalja.

Zaključak

Možemo zaključiti kako djeca najmlađeg uzrasta još nemaju toliko strpljenja i razvijenu koncentraciju, pa se najviše fokusiraju na boje i oblike ilustracija te mekane materijale samih korica slikovnica. Privlače ih i interaktivne slikovnice gdje mogu sudjelovati s obzirom da su premala da bi samostalno čitala i trebaju pomoć roditelja.

Dobna skupina 3-4 godine

U dobnoj skupini od 3-4 godine sudjelovalo je 25 ispitanika, odnosno djece. Pretpostavka je da djeca u toj dobi preferiraju slikovnice sa jednostavnim pričama koje govore o okolini, životinjama, svakodnevnom životu i jednostavnim situacijama sa naglaskom na razlikovanje dobrog od zla.

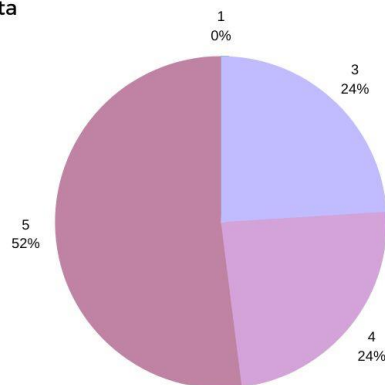
Koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?

*Koristeći kriterij:

1 - uopće ne čita

5 - često čita

3-4 god

Grafikon 10. Podjela ispitanika prema učestalosti čitanja slikovnica

U prvom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne čita, a broj 5 da ih obožava čitati. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih trinaest, odnosno 52% je označilo najveću vrijednost na ljestvici, odnosno da dijete obožava čitati slikovnice. Šest ispitanika, odnosno 24% označilo je vrijednost 4 te je isti broj ispitanika, također njih šest označilo vrijednost 3. Niti jedan ispitanik nije označio vrijednosti dva i jedan, odnosno da dijete rijetko čita slikovnice i da dijete uopće ne čita slikovnice.

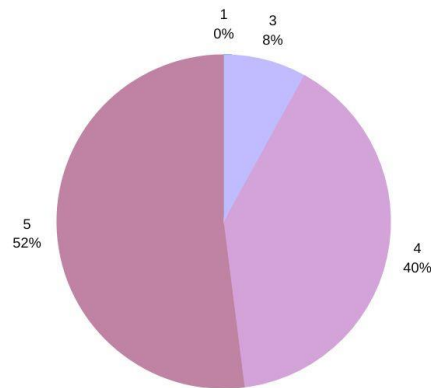
Koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?

*Koristeći kriterij:

1 - uopće ne voli slikovnice

5 - obožava slikovnice

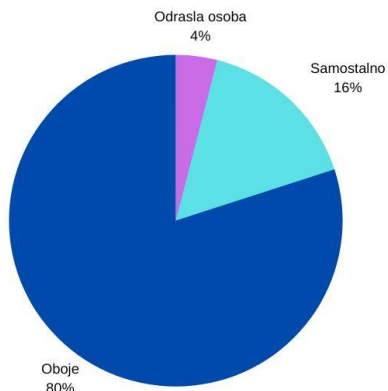
3-4 god

Grafikon 11. Podjela ispitanika prema tome koliko vole slikovnice

U drugom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne voli, a broj 5 da ih obožava. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih trinaest, odnosno 52%, je označilo najveću vrijednost na ljestvici. Njih deset, odnosno 40% označilo je vrijednost 4, dok je dvoje roditelja ili njih 8 % na ljestvici označilo srednju vrijednost. Niti jedan ispitanik nije označio vrijednost 2 i 1, što znači da svi ispitanici bar donekle vole čitati slikovnice.

**Bira li dijete svoje slikovnice samostalno ili ih bira odrasla osoba?
3-4 god**

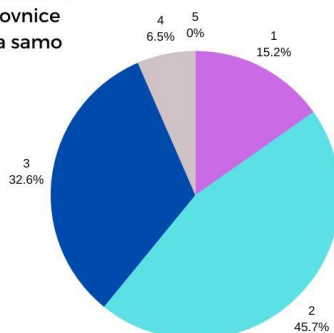
Grafikon 12. Podjela ispitanika prema tome bira li dijete samostalno slikovnice

U trećem pitanju tražilo se od roditelja da označe bira li dijete slikovnicu samostalno, uz pomoć roditelja ili oboje, odnosno nekad samostalno a nekad uz pomoć odrasle osobe. Najveći broj ispitanika, njih dvadeset ili 80% odgovorilo je da dijete bira slikovnice i samostalno i uz njihovu pomoć. Četiri ispitanika ili njih 16% odgovorilo je da dijete samostalno bira slikovnice, dok je jedan ispitanik ili 4 % odgovorio da djetetu slikovnicu bira odrasla osoba.

**Ukoliko bira samostalno, koji je kriterij u izboru slikovnice?
(moguće izabrati više odgovora)**

- 1.Priča, odnosno tema slikovnice
- 2.Izgled slikovnice (boje i vrsta ilustracija u unutrašnjosti slikovnice)
- 3.Vanjski izgled korica
- 4.Materijal slikovnice
- 5.Dijete ne bira samo

3-4 god

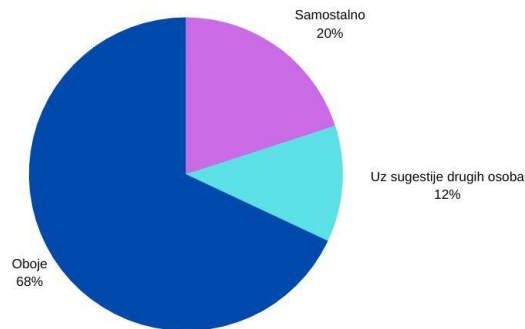

Grafikon 13. Kriterij u izboru slikovnice

U četvrtom pitanju tražilo se roditelje da odaberu kriterij koji njihovo dijete koristi u izboru slikovnice, ukoliko dijete samostalno bira slikovnice. Sedam ispitanika, odnosno njih 3,7% odgovorilo je da dijete bira slikovnicu prema priči, odnosno temi. Najveći broj ispitanika, njih dvadeset i jedan ili 45,7% odgovorilo je da bira prema izgledu slikovnice, odnosno boji i vrsti ilustracije u unutrašnjosti slikovnice. Kriterij biranja prema vanjskom izgledu korica koristi petnaest ispitanika ili njih 32,6%, samo tri ispitanika ili njih 6,5% odgovorilo je da pri izboru slikovnice gledaju materijal slikovnice, dok niti jedan ispitanik nije odgovorio da dijete ne bira samo.

Poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe?

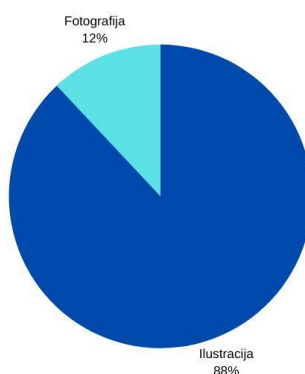
3-4 god

Grafikon 14. Podjela ispitanika prema tome poseže li dijete samostalno za slikovnicom

U petom pitanju pitalo se roditelje poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe. Najveći broj ispitanika, njih sedamnaest ili 68%, je odgovorilo oboje, tj. da dijete samostalno bira slikovnice te uz sugestije drugih osoba i roditelja. Pet ispitanika odnosno njih 20%, odgovorilo je da dijete poseže samostalno za slikovnicom. Na opciju da bira uz sugestije drugih osoba odgovorio je najmanji broj ispitanika, njih troje, odnosno 12%.

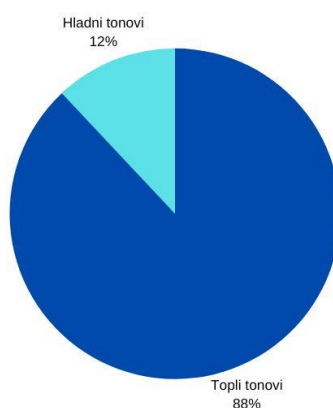
Ilustracija / Fotografija 3-4 god

Grafikon 15. Podjela ispitanika prema prvoj usporedbi slika

U prvoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa ilustracijom i slikovnice sa fotografijom najveći broj ispitanika, njih dvadeset i dvoje ili 88%, odgovorilo je da bira opciju sa ilustracijom dok je ostalih troje ispitanika, ili 12%, odgovorilo da bira opciju slikovnice sa fotografijom.

Topli tonovi / Hladni tonovi 3-4 god

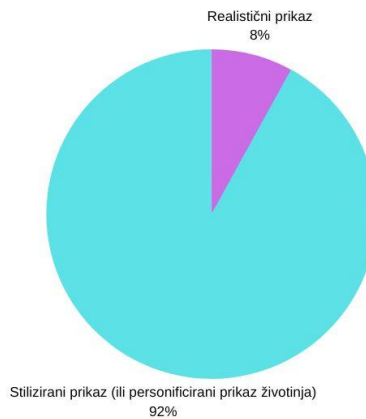

Grafikon 16. Podjela ispitanika prema drugoj usporedbi slika

U drugoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa toplim tonovima i slikovnice sa hladnim tonovima najveći broj ispitanika, njih dvadeset i dvoje ili 88%, odgovorilo je

da bira opciju sa toplim tonovima dok su tri ispitanika ili njih 12%, odgovorila da biraju opciju slikovnice sa hladnim tonovima.

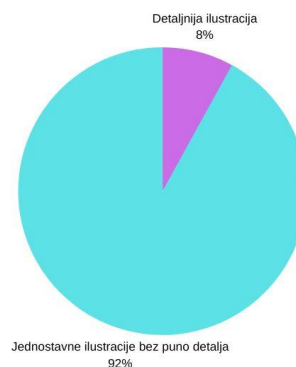
Realistični prikaz / Stilizirani prikaz (ili personificirani prikaz životinja) 3-4 god

Grafikon 17. Podjela ispitanika prema trećoj usporedbi slika

U trećoj usporedbi koja se sastoji od opcije realističnog prikaza slikovnice i opcije slikovnice sa stiliziranim prikazom najveći broj ispitanika, njih dvadest i troje ili 92%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa stiliziranim prikazom dok je dvoje ispitanika ili njih 8%, odgovorilo da dijete bira slikovnicu sa realističnim prikazom.

Detaljnija ilustracija / Jednostavne ilustracije bez puno detalja 3-4 god

Grafikon 18. Podjela ispitanika prema četvrtoj usporedbi slika

U četvrtoj usporedbi koja se sastoji od opcije detaljnije ilustracije i jednostavne ilustracije bez puno detalja najveći broj ispitanika, njih dvadeset i troje ili 92%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa detaljnijom ilustracijom dok su dva ispitanika ili njih 8%, odgovorila da dijete bira slikovnicu sa jednostavnom ilustracijom bez puno detalja.

Zaključak

Kako djeca rastu, tako se i razvija duljina kocentracije. Djeca u ovoj dobi se već mogu fokusirati i na ilustraciju i na tekst istovremeno, usvajajući nove riječi i obogaćujući vokabular. Znatiželjna su, zaigrana, a biraju ilustracije toplih tonova i stilizirane likove, pomalo dječije i naivne.

Dobna skupina 4-7 godine

U dobnoj skupini od 4-7 godina sudjelovalo je 23 ispitanika, odnosno djece. Pretpostavka je da djeca u toj dobi preferiraju slikovnice jednostavne fabule u kojima mogu predviđati što će se dogoditi, a završavaju sretno ili su šaljive.

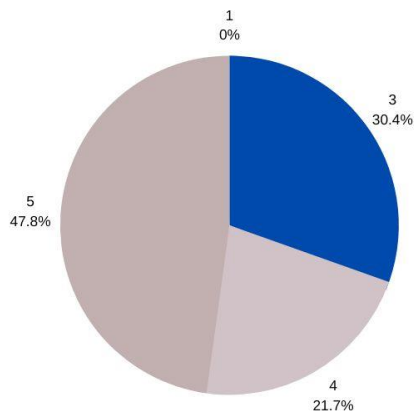
Koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?

*Koristeći kriterij:

1 - uopće ne čita

5 - često čita

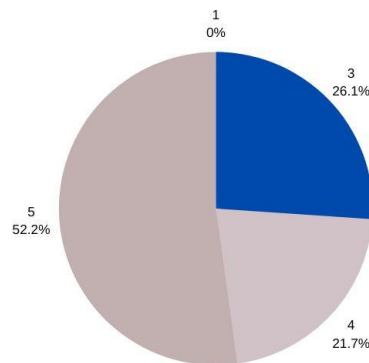
4-7 god

Grafikon 19. Podjela ispitanika prema učestalosti čitanja slikovnica

U prvom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne čita, a broj 5 da ih obožava čitati. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih jedanaest, odnosno 47,8% je označilo najveću vrijednost na ljestvici, odnosno da dijete obožava čitati slikovnice. Pet ispitanika, odnosno 21,7% označilo je vrijednost 4 te je sedam ispitanika, ili 30,4%, označilo vrijednost 3. Niti jedan ispitanik nije označio vrijednosti dva i jedan, odnosno da dijete rijetko čita slikovnice ili da uopće ne čita slikovnice.

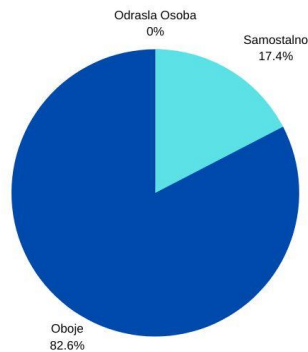
Koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?
 *Koristeći kriterij:
 1 - uopće ne voli slikovnice
 5 - obožava slikovnice
 4-7 god

Grafikon 20. Podjela ispitanika prema tome koliko vole slikovnice

U drugom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne voli, a broj 5 da ih obožava. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih dvanaest, odnosno 52,2%, je označilo najveću vrijednost na ljestvici. Njih pet, odnosno 21,7% označilo je vrijednost 4. Šest roditelja ili njih 26,1%, na ljestvici je označilo srednju vrijednost. Niti jedan ispitanik nije označio vrijednost 2 i 1, što znači da svi ispitanici bar donekle vole čitati slikovnice.

Bira li dijete svoje slikovnice samostalno ili ih bira odrasla osoba?
4-7 god

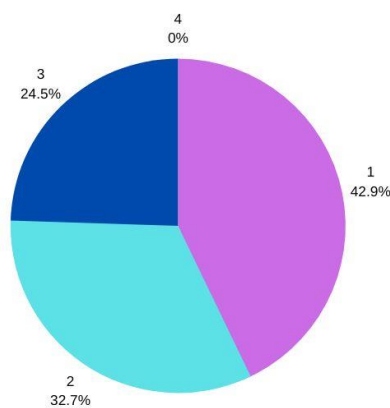
Grafikon 21. Podjela ispitanika prema tome bira li dijete samostalno slikovnice

U trećem pitanju tražilo se od roditelja da označe bira li dijete slikovnicu samostalno, uz pomoć roditelja ili oboje, odnosno nekad samostalno a nekad uz pomoć odrasle osobe. Najveći broj ispitanika, njih devetnaest ili 82,6% odgovorilo je da dijete bira slikovnice i samostalno i uz njihovu pomoć. Četiri ispitanika ili njih 17,4% odgovorilo je da dijete samostalno bira slikovnice, dok niti jedan ispitanik nije odgovorio da djetetu slikovnicu bira odrasla osoba.

Ukoliko bira samostalno, koji je kriterij u izboru slikovnice? (moguće izabrati više odgovora)

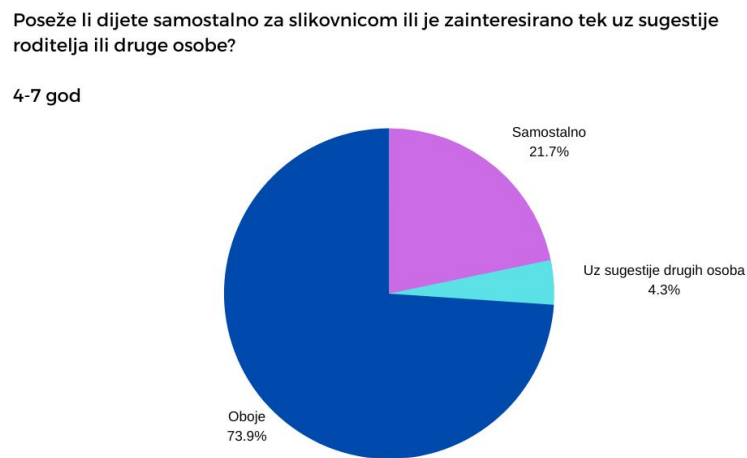
- 1.Priča, odnosno tema slikovnice
- 2.Izgled slikovnice (boje i vrsta ilustracija u unutrašnjosti slikovnice)
- 3.Vanjski izgled korica
- 4.Materijal slikovnice
- 5.Dijete ne bira samo

4-7 god

Grafikon 22. Kriterij u izboru slikovnice

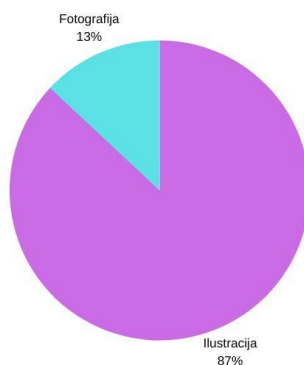
U četvrtom pitanju tražilo se roditelje da odaberu kriterij koji njihovo dijete koristi u izboru slikovnice, ukoliko dijete samostalno bira slikovnice. Najveći broj ispitanika, njih dvadeset i jedan, odnosno njih 42,9% odgovorilo je da dijete bira slikovnicu prema priči, odnosno temi. Njih šesnaest ili 32,7% odgovorilo je da bira prema izgledu slikovnice, odnosno boji i vrsti ilustracije u unutrašnjosti slikovnice. Kriterij biranja prema vanjskom izgledu korica koristi dvanaest ispitanika ili njih 24,5%. Niti jedan ispitanik nije odgovorilo da pri izboru slikovnice gleda materijal slikovnice niti da dijete ne bira samo.

Grafikon 23. Podjela ispitanika prema tome poseže li dijete samostalno za slikovnicom

U petom pitanju pitalo se roditelje poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe. Najveći broj ispitanika, njih sedamnaest ili 73,9%, je odgovorilo oboje, tj. da dijete samostalno bira slikovnice te uz sugestije drugih osoba i roditelja. Pet ispitanika ili njih 21,7 %, odgovorilo da dijete poseže samostalno za slikovnicom. Na opciju da dijete bira slikovnicu uz sugestije drugih osoba odgovorio je najmanji broj ispitanika, samo jedan, odnosno 4,3%.

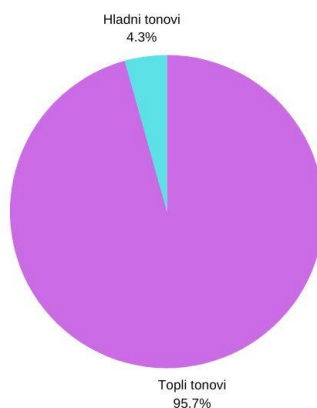
Ilustracija / fotografija 4-7 god

Grafikon 24. Podjela ispitanika prema prvoj usporedbi slika

U prvoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa ilustracijom i slikovnice sa fotografijom najveći broj ispitanika, njih dvadeset ili 87%, odgovorilo je da dijete bira opciju sa ilustracijom dok je ostalih troje ispitanika, ili 13%, odgovorilo da dijete bira slikovnicu sa fotografijom.

Topli tonovi / Hladni tonovi 4-7 god

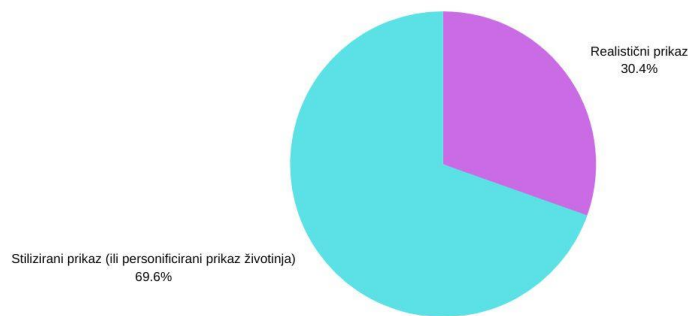

Grafikon 25. Podjela ispitanika prema drugoj usporedbi slika

U drugoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa toplim tonovima i slikovnice sa hladnim tonovima najveći broj ispitanika, njih dvadeset i dvoje ili 95,7%, odgovorilo

je da dijete bira opciju sa toplim tonovima dok je samo jedan ispitanik ili 4,3%, odgovorio da dijete bira opciju slikovnice sa hladnim tonovima.

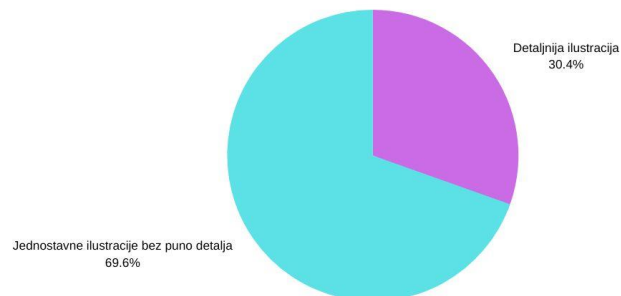
Realistični prikaz / Stilizirani prikaz (ili personificirani prikaz životinja) 4-7 god

Grafikon 26. Podjela ispitanika prema trećoj usporedbi slika

U trećoj usporedbi koja se sastoji od opcije realističnog prikaza slikovnice i opcije slikovnice sa stiliziranim prikazom najveći broj ispitanika, njih šesnaest ili 69,6%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa stiliziranim prikazom dok je sedam ispitanika ili njih 30,4%, odgovorilo da dijete bira slikovnicu sa realističnim prikazom.

Detaljnija ilustracija / Jednostavne ilustracije bez puno detalja 4-7 god

Grafikon 27. Podjela ispitanika prema četvrtoj usporedbi slika

U četvrtoj usporedbi koja se sastoji od opcije detaljnije ilustracije i jednostavne ilustracije bez puno detalja najveći broj ispitanika, njih šesnaest ili 69,6%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa detaljnijom ilustracijom dok je sedam ispitanika ili njih 30,4%, odgovorilo da dijete bira slikovnicu sa jednostavnom ilustracijom bez puno detalja.

Zaključak

U ovoj dobi stvara se bujna mašta i spoznaja o svijetu. Dijete postaje radoznalo, stoga se i više fokusiraju na čitanje, crtanje i igre u kojima uče. Biraju najviše ilustrirane slikovnice, toplih tonova. Preferiraju personificirane likove a ne realnije, te više vole jednostavnije ilustracije.

Dobna skupina 7+ godina

U dobnoj skupini od 7 i više godina sudjelovalo je 15 ispitanika, odnosno djece. Pretpostavka je da djeca u toj dobi preferiraju slikovnice sa složenijim zapletima, realnijim ilustracijama, te ilustracije sa više detalja. Djeca u toj dobi imaju šire spoznaje o svijetu te veću sposobnost zadržavanja pozornosti te mogu pratiti složenije zaplete.

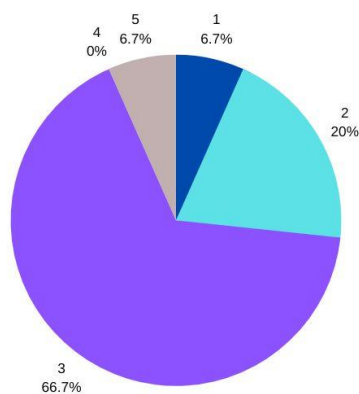
Koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?

*Koristeći kriterij:

1 - uopće ne čita

5 - često čita

7+ god

Grafikon 28. Podjela ispitanika prema učestalosti čitanja slikovnica

U prvom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko često dijete čita slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne čita, a broj 5 da ih obožava čitati. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih deset, odnosno 66,7% je označilo srednju vrijednost na ljestvici. Troje ispitanika, odnosno 20%, označilo je vrijednost 2. Jedan ispitanik, koji čini 6,7%, označio je vrijednost 1, odnosno da dijete uopće ne čita slikovnice. Opciju 5 je također označio jedan ispitanik, odnosno 6.7% te je troje ispitanika, njih 20%, označilo vrijednost 2.

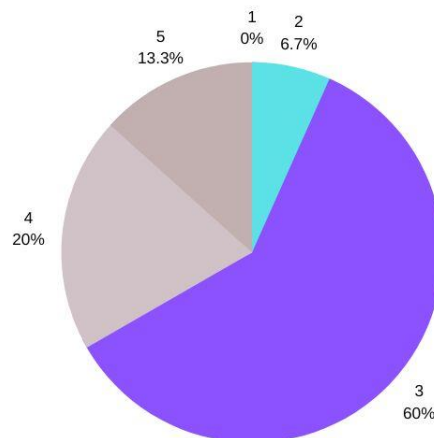
Koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja)?

*Koristeći kriterij:

1 - uopće ne voli slikovnice

5 - obožava slikovnice

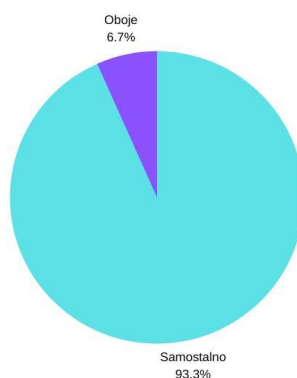
7+ god

Grafikon 29. Podjela ispitanika prema tome koliko vole slikovnice

U drugom pitanju namjenjenom roditelju, tražilo se da na ljestvici od 1-5 označe koliko dijete voli čitati slikovnice (samostalno ili uz pomoć roditelja), gdje je broj 1 označavao da ih uopće ne voli, a broj 5 da ih obožava. Kao što je prikazano u grafikonu, najveći broj ispitanika, njih devet, odnosno 60%, označilo je srednju vrijednost. Troje ispitanika je izabralo opciju 4, odnosno njih 20%. Dva ispitanika, njih 13,3%, su izabrala opciju 5, odnosno da dijete obožava čitati slikovnice. Samo je jedan ispitanik izabrao opciju 2, što čini 6,7%, a niti jedan ispitanik nije izabrao opciju 1.

Bira li dijete svoje slikovnice samostalno ili ih bira odrasla osoba?
7+ god

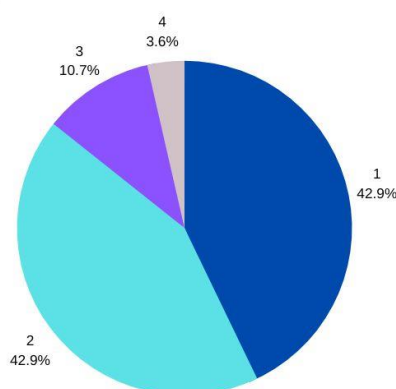
Grafikon 30. Podjela ispitanika prema tome bira li dijete samostalno slikovnice

U trećem pitanju tražilo se od roditelja da označe bira li dijete slikovnicu samostalno, uz pomoć roditelja ili oboje, odnosno nekad samostalno a nekad uz pomoć odrasle osobe. Najveći broj ispitanika, njih četrnaest ili 93,3% odgovorilo je da dijete bira slikovnice samostalno. Jedan ispitanik, koji čini 6,7%, odgovorio je da dijete bira slikovnice samostalno i uz pomoć odrasle osobe, dok niti jedan ispitanik nije odgovorio da djetetu slikovnicu bira odrasla osoba.

Ukoliko bira samostalno, koji je kriterij u izboru slikovnice? (moguće izabrati više odgovora)

- 1.Priča, odnosno tema slikovnice
- 2.Izgled slikovnice (boje i vrsta ilustracija u unutrašnjosti slikovnice)
- 3.Vanjski izgled korica
- 4.Materijal slikovnice
- 5.Dijete ne bira samo

7+ god

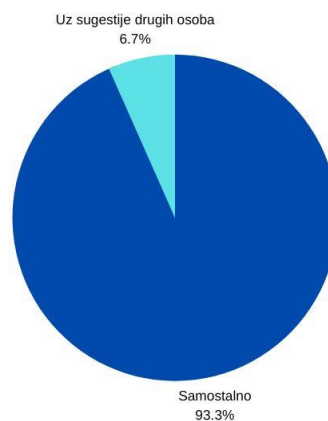

Grafikon 31. Kriterij u izboru slikovnice

U četvrtom pitanju tražilo se roditelje da odaberu kriterij koji njihovo dijete koristi u izboru slikovnice, ukoliko dijete samostalno bira slikovnice. Najveći broj ispitanika, njih dvanaest, odnosno 42,9% izabralo je na opciju 1 i 2 što znači da su priča, odnosno tema te izgled slikovnice najbitniji kriterij u izboru slikovnice za ovu dobnu skupinu. Tri ispitanika, odnosno njih 10,7%, je izabralo opciju 3 a jedan ispitanik, koji čini 3,6% je izabrao opciju 4. Niti jedan ispitanik nije izabrao opciju 5, odnosno da dijete ne bira samo.

Poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe?

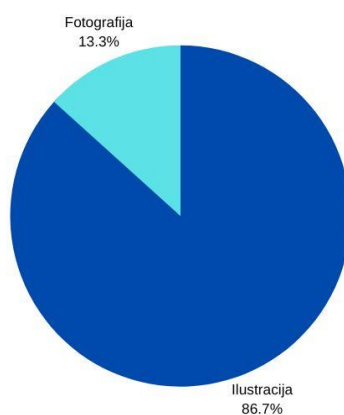
7+ god

Grafikon 32. Podjela ispitanika prema tome poseže li dijete samostalno za slikovnicom

U petom pitanju pitalo se roditelje poseže li dijete samostalno za slikovnicom ili je zainteresirano tek uz sugestije roditelja ili druge osobe. Najveći broj ispitanika, njih četrnaest ili 93,3%, je odgovorilo da dijete bira slikovnice samostalno. Jedan ispitanik, koji čini 6,7%, je odgovorio da dijete bira slikovnice uz sugestiju drugih osoba, a niti jedan ispitanik nije odgovorio opcijom oboje, odnosno da dijete samostalno i uz sugestije drugih osoba bira slikovnice.

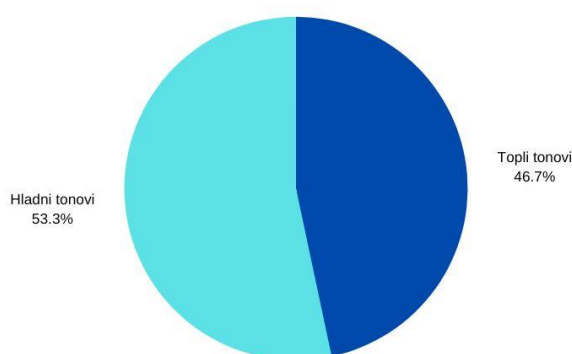
Ilustracija / Fotografija 7+ god

Grafikon 33. Podjela ispitanika prema prvoj usporedbi slika

U prvoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa ilustracijom i slikovnice sa fotografijom najveći broj ispitanika, njih trinaest ili 86,7%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa ilustracijom dok je ostalih dvoje ispitanika, ili 13,3%, odgovorilo da dijete bira opciju slikovnice sa fotografijom.

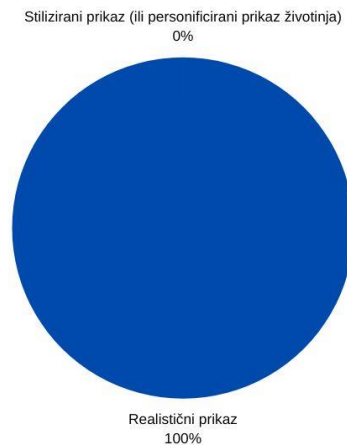
Topli tonovi / Hladni tonovi 7+ god

Grafikon 34. Podjela ispitanika prema drugoj usporedbi slika

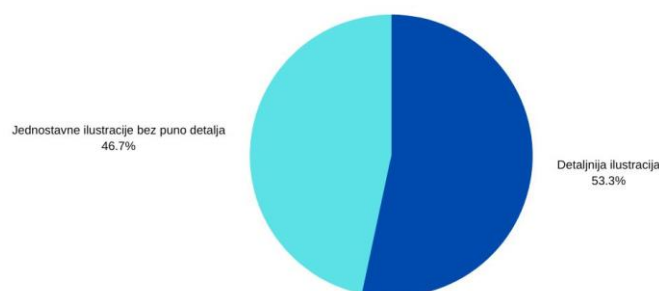
U drugoj usporedbi koja se sastoji od opcije slikovnice sa toplim tonovima i slikovnice sa hladnim tonovima najveći broj ispitanika, njih osam ili 53,3%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa hladnim tonovima dok je sedam ispitanika ili 46,7%, odgovorilo da dijete bira slikovnicu sa toplim tonovima.

Realistični prikaz / Stilizirani prikaz (ili personificirani prikaz životinja) 7+ god

Grafikon 35. Podjela ispitanika prema trećoj usporedbi slika

U trećoj usporedbi koja se sastoji od opcije realističnog prikaza slikovnice i opcije slikovnice sa stiliziranim prikazom najveći broj ispitanika, odnosno svih 100%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa realističnim prikazom.

Grafikon 36. Podjela ispitanika prema četvrtoj usporedbi slika

U četvrtoj usporedbi koja se sastoji od opcije detaljnije ilustracije i jednostavne ilustracije bez puno detalja najveći broj ispitanika, njih osam ili 53,3%, odgovorilo je da dijete bira slikovnicu sa detaljnijom ilustracijom dok je sedam ispitanika ili njih 46,7%, odgovorilo da dijete bira slikovnicu sa jednostavnom ilustracijom bez puno detalja.

Zaključak

Djeca ove dobi postaju već samostalnija i razvijaju i druge interese osim igračaka i slikovnica. Neki kreću u školsku avanturu, neki razvijaju interese za određene hobije i igru sa prijateljima. Možemo primjetiti kako biraju više realističnije prikaze, pa čak i hladne tonove iz čega možemo zaključiti da postaju svjesniji svijeta oko sebe.

8. EKSPERIMENTALNI DIO

Izraditi ću vlastitu slikovnicu namjenjenu dobnoj skupini od 3-4 godine, prilagođena prema rezultatima anketnog istraživanja. Slikovnica je autorska, sa vlastitim ilustracijama i pričom. Priča u slikovnici je prilagođena djeci te dobi, pa je tako jednostavna fabula sa životinjama u glavnim ulogama. Glavni lik priče je mali mišić Janko koji kreće na izlet u pratnji svoje majke, te se djeca te dobi mogu poistovjetiti sa likovima u priči. Format slikovnice je 13,5x13,5 cm, kako bi djeci bilo što lakše držati je u ruci. Tipografija je čitka, veličine 14 pt, što je preporučena veličina tipografije za tu dob.

8.1. Odabir stila ilustriranja

Stil koji sam odabrala za izradu slikovnice je digitalna ilustracija, uz stil bojanja koji podsjeća na vodene boje. Odabrala sam takav način bojanja iz razloga što djeca te dobi vole mekane prijelaze među bojama, te ne vole oštre rubove i jak kontrast između podloge i poteza. Boje koje će se koristiti su toplih tonova, odabrane prema rezultatima istraživanja gdje je većina djece odabrala tople tonove, te će iz istog razloga ilustracije biti jednostavnije, bez puno detalja, sa personificiranim životinjama u ulogama glavnih likova.

8.2. Skice

Izrada slikovnice započela je izradom skica pomoću grafičkog tableta. Skica je bila jednostavna, služila je samo kao predložak pomoću kojeg sam kasnije dodala boju i ostale detalje na ilustracije. /Slika 16)

Slika 16. Početne skice ilustracija za vlastitu slikovnicu

8.3. Finalna slikovnica

Nakon što su skice napravljene, koristeći digitalni tablet, u programu Adobe Photoshop obojala sam sve ilustracije, te dodala tekst, koristeći font koji je lako čitljiv, odnosno Montserrat regular, veličine 14 pt.

Slika 17. Naslovna strana

Bio je lijep,
sunčani dan pa se
mišić Janko s mamom
uputio do jezera.

Čim su stigli na jezero,
Janko je jedva
dočekao da se krenu
igrati loptom.

Slika 18. strana 1 i 2

Odjednom je vjetar
otpuhao loptu u jezero.
Baš kad je Janko potrčao da je
dohvati, iz vode su izvirili
strašni i oštri zubi.

Janko se jako
uplašio i brzo
skočio iza velikog
kamenja kako
bi se sakrio.

Slika 19. strana 3 i 4

Janko, nemoj se bojati, i on se želi igrati s nama!

- uskliknula je mama,
pa potom nastavila -
svakome treba dati priliku.

Oprosti što sam te preplašio,
samo sam ti htio vratiti loptu!

- viknuo je krokodil
Dodo izlazeći iz jezera sa
loptom u ruci.

Slika 20. strana 5 i 6

I tako su svi odlučili provesti dan u igri i veselju.

Janko je naučio da ne treba donositi sud na temelju prvog pogleda.

Slika 21. strana 7 i 8

ZAKLJUČAK

Temeljem provedenih istraživanja različite literature i anketiranjem najmlađih uzrasta i njihovih roditelja, zaključujem kako slikovnica ima važnu ulogu u odrastanju djece. Slikovnica je prvi dodir djeteta sa umjetnošću, ona odgaja i obrazuje te otkriva različite segmente suvremenog svijeta. Sačinjena je od domišljatog teksta i bogatih ilustracija koje djeci omogućuju da lakše nauče i shvate različite životne pojmove i događaje. Slikovnica potiče razvijanje mašte i kreativne strane; ona istovremeno uči i zabavlja djecu, a prozor je u svijet pisane riječi. Unatoč uznapredovaloj tehnologiji i tome što se djeci na dohvat ruke pruža mnoštvo različitih igračaka, knjiga i slikovnica su i dalje sastavni dio djetinjstva.

U praktičnom dijelu svoga rada pokušala sam stvoriti vlastitu ideju, odnosno viđenje slikovnice koja se sastoji od svih segmenata iz rada, kratkog teksta, jednostavne, ali zanimljive ilustracije i pouke na kraju. Inspiraciju sam pronašla u situacijama kroz koje sam prolazila i kroz koje su bliski ljudi oko mene prolazili. Skupivši sve što sam promatrala, slikovnice koje sam u djetinjstvu čitala, dogodovštine i priče iz djetinjstva mojih prijatelja proizašla je ideja za vlastitu slikovnicu. Veliki naglasak stavila bi na to da radnja same slikovnice, iako je na prvu poprilično jednostavna, ima veoma poučne elemente i edukacijsku svrhu. Željela sam stvoriti priču koja će kroz simpatične i pristupačne likove, djecu ohrabriti, potaknuti da se ne boje različitosti i da svemu i svakome treba pružiti priliku da ga upoznamo, pa tek onda donesemo neki sud i zaključak.

U priči koju dijete sluša i prati može pronaći samog sebe, razvijati samopuzdanje, samostalnost te emocionalnu i socijalnu inteligenciju. Djeca najviše usvajaju iz okoline, stoga im je potrebno od malih nogu usaditi prave moralne vrijednosti, a slikovnica može biti prvi korak na tom putu.

LITERATURA

1. M. Crnković i D. Težak, 2002., Povijest hrvatske dječje književnosti, od početka do 1995. godine, Zagreb, Znanje
2. M. Hamersak i D. Zima, 2015., Uvod u dječju književnost, Zagreb, knjižnice grada Zagreba
3. Hlevnjak, B. (2000). Kakva je to knjiga slikovnica?, Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
4. Čačko, P. Slikovnica, njezina definicija i funkcije // U : Kakva je knjiga slikovnica : zbornik / priredila Ranka Javor. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2000. Str. 12-16.
5. Majhut, B., Zalar, D. (2008). „Slikovnica“. U Hrvatska književna enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb.
6. Santoro, I., 2009., Pisani svet slikanice. Str. 63-74. U: Razmerja med slikovnimi in besednimi sporočili : zbornik Bralnega društva Slovenije. Ljubljana, 8. septembra 2009. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo
7. Nikolajeva, M. i C. Scott., 2001., How picturebooks work. New York, London : Garland Publishing,
8. Grafenauer, N. Slikanica in njeno sporočilo U: Slovenska slikanica in knjižna ilustracija za mladino 1945 –1971. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1978. Str. 7 - 14
9. Alan Male, 2007., Illustration: A Theoretical and Contextual Perspective, AVA Publishing SA, Lausanne
10. I. Martinović, I. Stričević, 2012, Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namjenjen djetetu: Libellarium: časopis za povijest pisane riječi, knjige i baštinskih ustanova, 4 (1), 39-63
11. Selan V. G., 1972., Uzroci nesporazuma oko kriterija vrednovanja slikovnica za djecu: Umjetnost i dijete, 4 (19-20), 16-20